

Hogeschool Rotterdam

HBO-Bachelor

Ruimtelijke Ordening en Planologie

Managementsamenvatting

Dit rapport is het verslag van het auditteam dat in opdracht van Netherlands Quality Agency (NQA) een bestaande hbo-bacheloropleiding heeft beoordeeld. Het beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het rapport is conform het *NQA Protocol 2010 hbo-bacheloropleiding* opgesteld.

De rapportage heeft betrekking op:

Instelling	Hogeschool Rotterdam
Opleiding	Ruimtelijke Ordening en Planologie
Variant(en)	Voltijd
Croho-nummer	34282
Locatie	Rotterdam
Auditdatum	21 september 2010
Auditteam	Mevrouw ir. M. Huffstadt (vakdeskundige) De heer drs. A.J. Menkveld (vakdeskundige) De heer E.J. Hermsen (studentlid auditteam) Mevrouw E.J. Dijkema MSc (NQA-auditor)

Door Hogeschool Rotterdam is een dossier ingediend bij NQA voor de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie. Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen die NQA in het *NQA Protocol 2010 hbo-bacheloropleiding* stelt.

Voor de beoordeling van de kwaliteit en het niveau van de bestaande opleiding heeft NQA een auditteam samengesteld, dat voldoet aan de eisen van de NVAO. Het team heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het auditteam in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen. Bij de beoordeling van de opleiding zijn bevindingen uit de generieke audit van de Hogeschool Rotterdam meegenomen. De generieke audit heeft plaatsgevonden op woensdag 17 maart 2010.

De visitatie van de opleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie vond gelijktijdig plaats met de visitaties van de opleidingen Bouwkunde en Civiele Techniek. Deze opleidingen maken ook deel uit van het Instituut voor Bouw en Bedrijfskunde (IBB) van de Hogeschool Rotterdam. De voorzitters en auditoren van de drie auditteams hebben generieke beleidsuitgangspunten aan de orde gesteld in een gesprek met de directie van het instituut, zie het bezoekprogramma in bijlage 3.

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding

De opleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie heeft een relevante set van eindkwalificaties opgesteld. De eindkwalificaties zijn tot stand gekomen in overleg met het beroepenveld. De opleiding heeft haar eigen relevante en actuele opleidingskwalificaties afgeleid van het landelijke beroepsprofiel en daar eigen aanvullingen op gedaan. De opleiding heeft in het opleidingsprofiel duidelijk weergegeven welk beroepsbeeld aan het

programma van de opleiding ten grondslag ligt en dit beroepsbeeld op adequate wijze vertaald in beroepsrollen en beroepsdiensten- en producten. De *Body of Knowledge en Skills (BOKS)* geeft als document helder weer hoe beroepsproducten, kennisonderwerpen en vaardigheden zich tot elkaar verhouden. Hoewel de opleiding sterk bepaald wordt door de Nederlandse en (vooral nog) Rotterdamse context, is de opleiding actief in het leggen van internationale contacten. De opleiding heeft aangetoond dat de nagestreefde eindcompetenties aansluiten bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een bachelor.

Onderwerp 2 Programma

De opleiding verzorgt een vierjarig voltijdprogramma. Het programma komt aantoonbaar overeen met de door de opleiding onderscheiden competentiegebieden en de daaraan verbonden competenties voor de planoloog en de stedenbouwer. Het programma is op de beroepspraktijk gericht. Dit vertaalt zich in opdrachten, casuïstiek, gastcolleges en beroepsproducten die gebaseerd zijn op of ontleend zijn aan de beroepspraktijk en de stages die studenten doorlopen in de hoofdfase van de opleiding. De door de opleiding gehanteerde basisliteratuur is actueel, relevant en van niveau, maar enigszins beperkt en voornamelijk Nederlandstalig. Aan de basis van het curriculum ligt een aantal competentielijnen. De leerlijnen en de competentielijnen lopen als een rode draad door de opleiding en zorgen voor een inhoudelijk samenhangend programma.

De opleiding heeft een studeerbaar programma uitgewerkt.

De instroomeisen en vrijstellingen zijn vastgelegd in Onderwijs en Examenreglement dat is opgenomen in de Hogeschoolgids IBB. De opleiding heeft te maken met een relatief constante instroom en beperkte uitval in het propedeusejaar van de opleiding.

De opleiding voldoet aan de formele eisen voor studieduur.

De opleiding biedt onderwijs aan naar het Rotterdams model dat kennis-, praktijk- en studentgestuurd is. Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen en de werkvormen sluiten daarbij aan.

De opleiding heeft haar toetsbeleid helder uitgewerkt in een geactualiseerd document. De gehanteerde toetsvormen zijn gevarieerd en van niveau. De kwaliteit van de toetsen is geborgd door de inzet van de curriculumcommissie. Een toetscommissie is recent gestart. Voor de beoordeling van de stage- en afstudeeropdrachten zijn formulieren beschikbaar, die maken dat de beoordeling middels een transparant instrument tot stand komt. Naar de opvatting van het auditteam zou de opleiding meer kunnen toegroeien naar een individuele beoordeling van afstuderende studenten.

Onderwerp 3 Inzet van personeel

De CV's van de docenten tonen aan dat een groot deel van het docententeam (recent) werkzaam is (geweest) in de beroepspraktijk (parttime docentschap). Studenten van de opleiding tonen zich positief over de praktijkgerichtheid van hun docenten. Er wordt voldoende personeel ingezet om het onderwijs te verzorgen. Het auditteam stelt vast dat het docententeam qua masterniveau en aantal gepromoveerde docenten aan het hogeschoolbrede streefdoel voldoet. Niet alle docenten beschikken over een didactische aantekening, maar de opleiding heeft daar voldoende aandacht voor. Via de gesprekscyclus

wordt het gewenste functioneren en de investering in professionalisering van docenten geborgd.

Onderwerp 4 Voorzieningen

De opleiding biedt voorzieningen die ruim toereikend zijn om het gewenste onderwijs te verzorgen. De opleiding voert de studiebegeleiding op zeer adequate wijze uit. Vanuit het studieloopbaanprogramma wordt toegezien op studievoortgang van studenten. De opleiding biedt studenten gepaste begeleiding. Studenten zijn tevreden over zowel de studiebegeleiding als de voorzieningen.

Onderwerp 5 Kwaliteitszorg

Het kwaliteitszorgbeleid van de opleiding wordt uitgevoerd conform de beleidsplannen van de hogeschool en de faculteit. De beschikbare kwaliteitszorgplannen zijn degelijk en gericht op het evalueren van de kwaliteit van het onderwijs en tevredenheid van alle betrokkenen. Naar aanleiding van de evaluaties stelt de opleiding verbeterplannen op die vervolgens leiden tot verbeteringen in het onderwijs. De opleiding betreft relevante stakeholders bij de kwaliteitszorg van het onderwijs. De kwaliteitscyclus wordt door de opleiding volledig doorlopen, zij het soms op een wat minder systematische en meer informele wijze.

Onderwerp 6 Resultaten

De gerealiseerde eindkwalificaties van de afgestudeerden zijn in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties qua hbo-niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen. Het werkveld is over het algemeen positief over de kwaliteit en het niveau van de afgestudeerden. De kwantitatieve resultaten ontwikkelen zich steeds meer in de richting van de streefnormen en benaderen deze inmiddels. De opleiding treft maatregelen om uitval te beperken en het rendement te bevorderen.

Alles overziend komt het auditteam van NQA tot de conclusie dat de kwaliteit en het niveau van de bestaande hbo-bacheloropleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie van Hogeschool Rotterdam aan de vereiste basiskwaliteit voldoet. Een onderbouwing van deze conclusie is opgenomen in hoofdstuk twee.

1	Basisgegevens	9
2	Beoordeling	11
2.1	Doelstellingen van de opleiding	11
2.2	Programma	17
2.3	Inzet van personeel	35
2.4	Voorzieningen	40
2.5	Interne kwaliteitszorg	45
2.6	Resultaten	54
3	Bijlagen	61
Bijlage 1	Deskundigheden auditteam	63
Bijlage 2	Onafhankelijkheidsverklaring auditteam	67
Bijlage 3	Bezoekprogramma	71
Bijlage 4	Bijlagen zelfevaluatie en ter inzage gelegd materiaal	73
Bijlage 5	Domeinspecifieke referentiekader en opleidingscompetenties	77

1 Basisgegevens

De basisgegevens van de bestaande hbo-bacheloropleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie zijn in onderstaande tabel weergegeven.

1. Naam instelling	Hogeschool Rotterdam
2. Status instelling	Bekostigd
3. Naam opleiding in CROHO	Ruimtelijke Ordening en Planologie
4. Registratienummer in CROHO	34282
5. Oriëntatie en niveau	Hbo-bachelor
6. Aantal studiepunten	240
7. Afstudeerrichting(en)	Planologie Stedenbouw
8. Locatie	Rotterdam
9. Code of conduct	De Hogeschool Rotterdam heeft de Code of conduct getekend.
10. Variant	Voltijd
11. Inhoudelijk profiel opleiding	<p>ROP Rotterdam hecht binnen de opleiding veel waarde aan de integratie van de planologie en de stedenbouw. Een ROP opleiding kan op bachelorniveau echter niet opleiden tot stedenbouwkundigen, daarom hanteert ROP Rotterdam de term stedenbouwer.</p> <p>De planoloog richt zich vooral op analyse, advies en beleid, is meestal werkzaam op gemeentelijk niveau en concentreert zich op innovatieve uitvoeringsstrategieën (nationaal, provinciaal, regionaal, stedelijk). De stedenbouwer richt zich vooral op ontwerp en onderzoek, is doorgaans werkzaam zijn op wat lagere schaalniveaus (stedelijk, wijk, buurt, openbare ruimte) en concentreert zich op creatieve ontwerp oplossingen.</p>
12. Beoogd werkveld alumni	<p>Beroepsbeoefenaars richten zich in hun werkzaamheden op de ontwikkeling, de inrichting en het gebruik van de ruimte en van de gebouwde omgeving. Dit valt binnen het domein Built Environment, dat is onder te verdelen in drie contexten: Gebied/Leefomgeving, Infrastructuur en Gebouw. Het vakgebied ROP behoort vanwege de multidisciplinaire, complexe beroepspraktijk zowel tot de context Infrastructuur als tot Gebied/Leefomgeving.</p> <p>De afgestudeerde Ruimtelijk Ordenaar werkt in verschillende functies en of werkomgevingen, zoals: beleidsmedewerker ruimtelijke ontwikkelingen, adviseur, medewerker ruimtelijk onderzoek en advies, assistent ontwerper, planeconoom en ontwikkelaar. De meest kenmerkende bedrijven en organisaties waar een ruimtelijk ordenaar terecht komt zijn gemeenten, woningcorporaties, adviesbureaus op gebied van de ruimtelijke ordening, stedenbouwkundige bureaus en projectontwikkelaars.</p>

13. Plaats opleiding in organisatie-structuur hogeschool	De opleiding is ondergebracht in het Instituut voor Bouw en Bedrijfskunde (IBB) van de Hogeschool Rotterdam. In IBB zijn tevens de opleiding Bouwkunde, Civiele Techniek, Facility Management, Logistiek en Economie, Logistiek en Technische Vervoerskunde, Maritiem Officier en Technische Bedrijfskunde ondergebracht. IBB beschikt over de kenniskring TransUrban, waarin de lectoren zich begeven.
14. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 2004. Positief besluit accreditatie NVAO: 17 maart 2005.
15. Belangrijkste wijzigingen in opleiding sinds vorige visitatie	De belangrijkste wijzigingen sinds de vorige visitatie zijn (puntsgewijs): <ul style="list-style-type: none"> • Onder leiding van BICK oppakken van ‘evaluatie resultaten’: <ul style="list-style-type: none"> - Met ingang van 2009-2010 is een Onderwijshandleiding opgesteld om docenten te faciliteren bij opstellen en uitvoeren van onderwijs; - Expliciete aandacht voor administratieve kant (waaronder tijdig bekend maken van resultaten) van toetsen in Toetsplan ROP; • Onder leiding van BICK oppakken van ‘studiebegeleiding’: <ul style="list-style-type: none"> - In 2008 heeft IBB nieuw SLC-beleid ingevoerd; - Er is SLC-coördinator aangesteld; • Aansluitend aan Hogeschoolbeleid omvormen van kwaliteitsbeleid naar systematische PDCA-cyclus; • Curriculumcommissie, docentenoverleg, opleidingscommissies, studentenoverleg en beroepenveldcommissie komen regulier bijeen en er wordt nu goede verslaglegging gedaan.
16. Schema opbouw programma	In de opleiding zijn drie leerlijnen aanwezig: <ul style="list-style-type: none"> • Praktijkgericht (ca. 40 procent); • Kennisgericht (ca. 35 procent); • Studentgestuurd (ca. 25 procent). De opbouw ziet er in grote lijnen als volgt uit: <ul style="list-style-type: none"> • In het eerste studiejaar worden de basiskennis en vaardigheden aangeleerd en vindt oriëntatie op het beroep plaats (binnen SLC en oriëntatiecursussen); • In het tweede jaar worden modules aangeboden in alle beroepsdomeinen. Er wordt een verdeling gemaakt in modules die gericht zijn op competenties behorend bij de planoloog en de stedenbouwer, maar er worden ook algemene kennismodules en modules gericht op onderzoeksvaardigheden aangeboden. • In jaar drie en vier wordt in het programma van de opleiding vooral gewerkt aan multidisciplinaire projecten in samenwerking met het werkveld. En wordt een verdieping gemaakt op de kennisterreinen van economie en procesmanagement. Er ligt nadruk op reflecteren op de eigen ervaringen en handelen. In het derde studiejaar lopen studenten stage en volgen ze een minor en in het vierdejaar studeren ze af. Dit proces vindt plaats in onder begeleiding van de SLC-coach en de docenten.

2 Beoordeling

Het auditteam komt samenvattend tot het volgende oordeel over de opleiding:

Onderwerp	Oordeel	Facet	Oordeel
1 Doelstellingen	P	1.1 Domeinspecifieke eisen 1.2 Niveau 1.3 Oriëntatie hbo	Voldoende Goed Goed
2 Programma	P	2.1 Eisen hbo 2.2 Relatie doelstellingen – programma 2.3 Samenhang programma 2.4 Studielast 2.5 Instroom 2.6 Duur 2.7 Afstemming vormgeving – inhoud 2.8 Beoordeling en toetsing	Goed Goed Goed Goed Goed Voldaan Goed Goed
3 Inzet personeel	P	3.1 Eisen hbo 3.2 Kwantiteit 3.3 Kwaliteit	Goed Goed Goed
4 Voorzieningen	P	4.1 Materiële voorzieningen 4.2 Studiebegeleiding	Goed Goed
5 Interne kwaliteitszorg	P	5.1 Evaluatie resultaten 5.2 Maatregelen verbetering 5.3 Betrokkenheid	Voldoende Goed Goed
6 Resultaten	P	6.1 Gerealiseerd niveau 6.2 Onderwijsrendement	Voldoende Goed

Het auditteam stelt vast dat de kwaliteit en het niveau van de bestaande hbo-bacheloropleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie van Hogeschool Rotterdam aan de vereiste basiskwaliteit voldoet en adviseert de NVAO positief ten aanzien van de accreditatie van deze opleiding.

Het auditteam beschrijft in de volgende paragrafen per onderwerp en per facet van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Elke paragraaf sluit af met een samenvattend oordeel op onderwerpniveau.

2.1 Doelstellingen van de opleiding

Domeinspecifieke eisen (facet 1.1)

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).

Bevindingen

- De opleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie sluit aan bij het landelijke beroeps- en competentieprofiel zoals is vastgesteld door het Landelijk Overleg Platform ROP in 2003. In het Landelijk ROP-overleg van 3 april 2009 is besloten dat aanpassing van het profiel niet nodig is. De opleiding richt zich in haar profiel op de competenties behorend bij de bachelorgraad van Built Environment, vastgesteld in 2006. Het Rotterdamse beroepsprofiel is gevalideerd door de eigen beroepenveldcommissie.
- De vijf BBE-competenties (eisen voor een ontwerp ontwikkelen, integraal ontwerp maken en verantwoorden, ontwerp specificeren, uitvoeringsproces sturen en bewaken, beheersplan implementeren) en de landelijke ROP-competenties (beleid vormen, beleid implementeren, adviseren, ruimtelijk ontwerpen maken, planologisch onderzoek uitvoeren, leidinggeven aan projectteam, financiële plannen berekenen en beheren, multi-actorenproces ontwerpen en begeleiden, communiceren met belanghebbenden, plan juridisch begeleiden) vormden de basis van dit profiel.
- Het opleidingsprofiel is in 2009 geactualiseerd en in januari 2010 vastgesteld. De kern is nog gelijk aan het opleidingsprofiel van 2003. Het beroepsprofiel met als basis een verregaande integratie van planologie en stedenbouw is gebleven.
- Het competentieprofiel heeft een vernieuwingsslag ondergaan en is vastgelegd in de *Body of Knowledge en Skills (BOKS)*. Dit document toont het overzicht van beroepsproducten, kennisvelden, vaardigheden en competenties.
- In 2009 is een hernieuwd Rotterdams competentieprofiel in het *BOKS* vastgesteld. De opleiding heeft gekozen voor een eigen detaillering van domeincompetenties naar acht kerncompetenties die gekoppeld zijn aan de relevante beroepscontext:
 - Uitvoeren van planologisch onderzoek;
 - Formuleren van ruimtelijk beleid;
 - Uitvoeren van stedenbouwkundig onderzoek;
 - Maken van een ruimtelijk plan;
 - Hebben van relevante kennis en inzicht;
 - Sturen en begeleiden van processen;
 - Verwoorden van informatie;
 - Verbeelden van informatie.
- De opleiding profileert zich 'Rotterdams', doordat zij zich richt op de Rotterdamse omgeving waarin (groot)stedelijke ontwikkeling en de haven een belangrijke rol spelen.
- De hogeschool doet projecten met en voor externe opdrachtgevers ('outside in, inside out'). De opleiding ROP is gezien haar complexiteit (men heeft te maken met diverse omgevingsfactoren, waaronder (politieke) besluitvorming) bij uitstek een opleiding die in de praktijk in samenwerking met het werkveld wordt vormgegeven.
- Het Instituut voor Bouw en Bedrijfskunde (IBB) waar ROP deel van uitmaakt, heeft de volgende speerpunten benoemd:
 - Duurzaamheid;
 - Internationalisering;
 - Ondernemerschap.

Duurzaam is integraal onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingen en komt in verschillende projecten en cursussen aan bod. Binnen de opleiding is een internationaliseringsbeleid opgesteld dat is verwerkt in het curriculum: docenten maken gebruik van buitenlandse referenties, er wordt Engelstalige literatuur aangeboden, er vinden excursies/workshops plaats in het buitenland en deelname aan internationale stages, internationale minor en afstuderen in het buitenland wordt gestimuleerd. Ondernemerschap in de vorm van financieel en marketing inzicht wordt in diverse cursussen en projecten aangeboden.

- Op grond van gesprekken met de instituutdirecteur en het opleidingsmanagement stelt het auditteam vast dat de opleiding zich vooralsnog richt op internationale docentenstages, buitenlandse excursies voor studenten en het internationaal maken van het curriculum. De opleiding richt zich daarmee vooral op “internationalisation at home.
- De opleiding onderzoekt de mogelijkheden om de Hogeschool Rotterdam binnen het vakgebied meer op de kaart te zetten, via het netwerk van ‘planning schools’ (AESOP). Strategische samenwerking is goed mogelijk met Duitse Fachhochschulen, die door hun onderwijssysteem en praktijkoriëntatie veel overeenkomsten met de opleiding in Rotterdam hebben. De Duitse achtergrond van een van de docenten kan hierbij behulpzaam zijn.
- Karakteristieken van de opleiding ROP in Rotterdam zijn:
 - Accent op stedelijke ontwikkelingen;
 - Werkzaamheden op gemeentelijk schaalniveau;
 - Technisch accent;
 - Integratie van planologie en stedenbouw.
- Er vindt theoretische verdieping en empirische validering plaats door inbreng vanuit de lectoraten. De samenwerking met de lectoraten wordt steeds verder geïntensiveerd. Verschillende docenten krijgen structureel uren toegewezen om projecten van de lectoraten in te bedden in de opleiding.
- De opleiding voert geregeld discussies in de eigen docentenvergadering en curriculumcommissie over de competenties.

Overwegingen

De opleiding hanteert met het geactualiseerde opleidingsprofiel een heldere set van eindkwalificaties die adequaat zijn uitgewerkt naar beroepsrollen en beroepsproducten. Het BOKS geeft vervolgens duidelijk inzicht in beroepsproducten, kennisonderwerpen en vaardigheden. In het opleidingsprofiel zijn door de opleiding de actuele ontwikkelingen in het beroep en maatschappelijke ontwikkelingen, inzichten en veranderingen verwerkt. Naar de mening van het auditteam toont de opleiding hiermee aan het belang te zien van een actueel profiel en heeft zich aantoonbaar actief opgesteld om een profiel neer te zetten dat voldoet en aansluit bij de huidige eisen op het gebied van Ruimtelijke Ordening en Planologie. Via structurele overleggen/contacten in het werkveld met vakgenoten wordt aansluiting op eisen van vakgenoten en de beroepspraktijk gewaarborgd. Wel is opgemerkt dat studenten bij het afstuderen ‘moeilijk met teleurstellingen kunnen omgaan’. Het werkveld geeft aan dat dit te maken heeft met het verschil tussen een theoretisch juiste oplossing en een praktisch werkzaam of acceptabel voorstel. In de beroepenveldcommissie is reeds gesproken over het opnemen van cursussen met betrekking tot besluitvorming bij overheden en scenariodenken.

Het auditteam constateert hierin een gebrek aan aandacht voor omgevingsfactoren (politiek, draagvlak en financiële uitvoerbaarheid (rekenen en tekenen)).

Ten aanzien van het thema internationalisering concludeert het auditteam dat het internationaliseringsbeleid van de faculteit en het instituut ambitieus is. Het auditteam is van oordeel dat de opleiding wel proactief is in het leggen van internationale contacten. Over de wijze waarop de opleiding op dit moment probeert aansluiting te vinden met aanpalende opleidingen in het buitenland is het auditteam positief.

Het thema duurzaamheid is in de ogen van het auditteam goed verwerkt in het programma. Het thema is het (hoofd)onderwerp van vakken en daarbij worden studenten gestimuleerd om bij de opdrachttuitvoering duurzaamheid actief te betrekken.

De samenwerking met het Kenniscentrum Transurban en de lectoraten is opgezet, maar moet nog nader vorm krijgen. Er zijn weliswaar docenten aangesloten bij het kenniscentrum en de lectoren hebben een visie ten aanzien van de opleiding en het curriculum, maar het is nog weinig geïnstitutionaliseerd in het onderwijs. Hier kan volgens het auditteam nog meer mee worden gedaan. Zo geeft het auditteam het opzetten van afstudeerateliërs en/of het nader betrekken van lectoren in relatie tot de opdrachtformulering en de thematiek in een vast semester, zodat meer diepgang en een onderzoekende houding ontstaat bij studenten, in overweging.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, voornamelijk ten aanzien van het integreren van de omgang met omgevingsfactoren, komt het auditteam voor het facet Domeinspecifieke eisen tot het oordeel voldoende.

Niveau bachelor (facet 1.2)

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een bachelor.

Bevindingen

- De opleiding hanteert de concretisering van de Dublin Descriptoren die de hogeschool voor al haar bachelor- en masteropleidingen heeft geformuleerd (*Kwalificaties van de hbo-bachelor resp. de hbo-master; november 2003*).
- De opleiding onderschrijft het belang van de kwalificaties van de bachelor, de Dublin Descriptoren en ziet haar beroepscompetenties als een specificatie van de bachelorkwalificaties. Dat wil zeggen, als de student de beroepscompetenties beheerst dan voldoet hij ook aan de Dublin Descriptoren. De opleiding ziet de Dublin Descriptoren daarmee niet als losstaande onderdelen waarbij één of meer competenties gekoppeld worden aan een Dublin Descriptor, maar ziet deze als een integraal geheel. De gehele set Dublin Descriptoren wordt betrokken op alle beroepscompetenties afzonderlijk.
- Het aansturen van het programma door middel van de Dublin Descriptoren (DD) komt tot uiting in de verschillende leerlijnen (zie voor toelichting op leerlijnen ook facet 2.3) binnen het onderwijsprogramma:
 - In de kennisgestuurde leerlijn ligt de nadruk meer op verwerven van kennis en inzicht (DD 1) en het leren toepassen van deze kennis en inzicht (DD 2). Dit gebeurt binnen

- de kennisgestuurde leerlijn in de vorm van cursussen en trainingen waarbij de opzet is, dat in elke cursus een beroepsprobleem/vraag centraal staat die de docentexpert stapsgewijs analyseert en behandelt.
- Binnen de praktijkgestuurde leerlijn ligt de nadruk naast het verwerven en toepassen van kennis en inzicht, meer op oordeelsvorming, communicatie en samenwerken (DD 3 en 4). Dit gebeurt hoofdzakelijk in de vorm van projecten, maar ook in beroepsoriëntaties, stages, praktijkintegratie projecten en het afstuderen.
 - Leervaardigheden (DD 5) komt met name aan bod binnen de studieloopbaancoaching, daar wordt aandacht besteed aan evalueren, reflecteren en beroepsoriëntatie.
- Dublin descriptoren komen aan bod in het curriculum en verschillende modules:
 - Kennis en inzicht: De kennisontwikkeling wordt gestimuleerd in de integrale opdrachten en in de kennisgestuurde leerlijn (namelijk in alle cursussen). Voorbeelden zijn cursussen zoals Civiel-planologische basistechnieken, Mobiliteit, Bestemmingsplan en Catalogus van de stedenbouw. Een beperkt aantal cursussen hanteert de kennistoets als toetsinstrument. De kennis en vaardigheden die studenten krijgen aangereikt tijdens hun studie zijn verwerkt in de Body of Knowledge and Skills (*BOKS*).
 - Toepassen van kennis en inzicht: komt vooral aan de orde in de praktijkgestuurde leerlijn (namelijk in alle projecten). De opdrachten zijn aan de beroepsomgeving gerelateerd of worden in een beroepsomgeving uitgevoerd (o.a. tijdens de stages). De complexiteit van opdrachten neemt in het curriculum toe. Dit blijkt uit een toenemende geïntegreerdheid van de beroepsproducten.
 - Oordeelsvorming: In de integrale opdrachten wordt aangestuurd op een gestructureerde aanpak, waarin data-analyse en interpretatie gebruikt worden om te komen tot een onderbouwd beroepsproduct. Voorbeelden zijn de projecten Economische structuurversterking en Complexe stad uit het 3de en 4 studiejaar. Van de studenten wordt een steeds kritischer houding gevraagd ten aanzien van door hen geleverde producten.
 - Communicatie: In het curriculum wordt vooral in de praktijkgestuurde leerlijn uitgebreid aandacht besteed aan communicatieve vaardigheden in woord en beeld. Voorbeelden zijn modules Rapporteren I en II en Professioneel discussiëren, Presenteren, Samenwerken, Digitaal tekenen en Grafische software.
 - Leervaardigheden: Vanaf het eerste jaar wordt studieloopbaancoaching aangeboden. Studenten worden gecoacht in de ontwikkeling van de voor het beroep benodigde competenties. Er wordt aandacht besteed aan beroepsoriëntatie, reflectie, persoonlijke ontwikkelplannen (POP) en persoonlijke activiteitenplannen (PAP).
 - Het bewijs dat studenten aan het einde van hun opleiding ook daadwerkelijk het hbo-niveau hebben behaald, wordt verkregen tijdens het afstuderen. De Dublin Descriptoren zijn verwerkt in de beoordelingscriteria van de afstudeeropdracht.
 - Een belangrijke rol is weggelegd voor de beroepenveldcommissie, die als kernopdracht heeft het 'kritisch volgen van het actuele gehalte van de opleidingsprogramma's en de eindkwalificaties van de betreffende opleidingen'.

Overwegingen

Op basis van de Body of Knowledge & Skills (*BOKS*, waarin de Dublin descriptoren worden gekoppeld aan de competenties, kennisonderwerpen en vaardigheden) komt het auditteam tot de conclusie dat de opleiding overtuigend heeft aangetoond dat de nagestreefde competenties aansluiten bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een bachelor, de Dublin descriptoren. De *BOKS* wordt intern (onderwijsmanagement, docenten) en extern (beroepenveldcommissie) gesteund. Tevens is het auditteam van mening dat het bachelorniveau ook wordt geborgd door de inhoud van de modules en de door de student op te leveren beroepsproducten en de afstudeeropdracht.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Niveau bachelor tot het oordeel goed.

Oriëntatie hbo bachelor (facet 1.3)

De eindkwalificaties zijn mede ontleend aan de door (of in samenspraak met) het relevante beroepenveld opgestelde beroepsprofielen en/of beroepscompetenties.

De eindkwalificaties weerspiegelen het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar in een specifiek beroep of samenhangend spectrum van beroepen waarvoor een hbo-opleiding vereist of dienstig is.

Bevindingen

- Eindkwalificaties zijn in samenspraak met de beroepenveldcommissie tot stand gekomen. Opleidingsprofiel, competentieprofiel (opgenomen in *BOKS*) en landelijk profiel zijn door deze commissie gevalideerd.
- De opleiding heeft een beroepenveldcommissie die de opleiding van feedback voorziet over de actualiteit, relevantie en het niveau van de opleidingsinhoud (aansluiting opleiding en arbeidsmarkt), kwaliteit van afgestudeerden en doelstellingen. De beroepenveldcommissie levert input aan de totstandkoming van een actueel curriculum en krijgt de diverse evaluaties die IBB-breed worden uitgevoerd voorgelegd. (*Notulen beroepenveldcommissie*). De aandachtspunten van de beroepenveldcommissie (zoals meer verdieping van het ontwerpen, analyseren, procesmanagement en het Nederlands) zijn meegenomen in de herziening en verzwaring van het curriculum.
- Daarnaast neemt de opleiding deel aan het project RDM-campus waarbinnen samenwerking met relevante partijen uit het beroepenveld binnen Rotterdam plaatsvindt. In samenwerking met ROC Albeda college en het *Havenbedrijf is op het voormalig RDM-terrein een campus ingericht waar opleidingen en bedrijven in een leerwerkplaats samenwerken aan innovatieve projecten op het gebied van energie, bouw en mobiliteit*. Vanaf 2009 wordt het praktijkdeel van een aantal technische opleidingen, waaronder ROP, op het RDM-terrein verzorgd.
- Alumni (beginnend beroepsbeoefenaren) zijn van mening dat de opleiding voldoende tot goed aansluit bij de huidige functie.

- De breedte van het beroepenveld en de mogelijke beroepsrollen en functies (de ontwerper, de adviseur, de procesmanager, de ontwikkelaar en de onderzoeker) maakt het voor studenten lastig om de beroepsmogelijkheden te overzien. De afgelopen jaren heeft de opleiding verschillende acties ondernomen om het beroepsbeeld te versterken. Voor eerste en tweedejaars is er elk kwartaal een excursieprogramma. In het derde en vierde jaar zijn er met regelmaat gastsprekers uit de praktijk. Bovendien wordt rekening gehouden met het karakter en de wensen van de student bij het zoeken van een afstudeerplaats.
- De student kan na afronding van de studie starten als assistent of medewerker en kan door het opdoen van ervaring doorgroeien naar meer zelfstandige of leidinggevende rollen.

Overwegingen

Het auditteam stelt vast dat de beroepsprofielen (planoloog en stedenbouwer) passend zijn. De opleiding heeft, zo constateert het auditteam, haar opleidingsprofiel en de eindkwalificaties, mede gebaseerd op het beroepsprofiel uit 2004 dat in 2009 landelijk opnieuw geacordeerd is. Door raadpleging van het werkveld (beroepenveldcommissie) is geconstateerd dat dit profiel nog actueel is. De opleiding heeft tevens in beeld welke ontwikkelingen in het beroep en de maatschappij zich voordoen en spant zich in deze inzichten en veranderingen te betrekken in het profiel. Het auditteam stelt dan ook vast dat in de uitwerking van de competenties, de beroepsrollen, de taakgebieden en de beroepsproducten/diensten het niveau van de beginnende planoloog en stedenbouwer herkenbaar is. De opleiding heeft overtuigend aangetoond dat wordt opgeleid voor een beroep waarvoor een hbo-opleiding vereist is. Een beeld dat ook terugkomt in de gesprekken die het auditteam voerde met vertegenwoordigers uit het werkveld; zij zijn positief over de opleiding.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Oriëntatie hbo bachelor tot het oordeel goed.

Samenvattend oordeel Doelstellingen opleiding

Alle facetten zijn tenminste met een voldoende beoordeeld en daarmee is het onderwerp 'Doelstelling opleiding' positief.

2.2 Programma

Eisen hbo (facet 2.1)

Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroepspraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk en/of (toegepast) onderzoek.

Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.

Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroepsvaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Bevindingen

- Met de aanpak volgens het Rotterdams Onderwijsmodel (ROM, zie ook facet 2.3) is er een kader voor een kennisgerichte benadering van het onderwijs, gekoppeld aan een gerichte betrokkenheid van en op de beroepspraktijk waartoe de studie opleidt. Het Instituut voor Bouw en Bedrijfskunde heeft zijn invulling van het ROM neergelegd in een eigen notitie (*Onderwijsvisie IBB*). Vanaf het begin van de studie leren de studenten om vraagstukken aan te pakken die ze in hun beroepspraktijk tegenkomen. Het betreft zoveel mogelijk echte vraagstukken met een echte opdrachtgever, waar mogelijk samen met andere studenten, ook van andere opleidingen binnen en buiten het eigen instituut. Dit gebeurt hoofdzakelijk in de vorm van projecten, maar ook in beroepsoriëntaties, stages, praktijkintegratie projecten (PI-projecten) en het afstuderen.
- De kennisbasis van de opleiding is beschreven in de *Body of Knowledge en Skills (BOKS)*. Binnen de kennisgestuurde leerlijn dient de *BOKS* als uitgangspunt voor de te ontwikkelen kenniselementen. De opleiding heeft een projectleider Literatuur. Deze is verantwoordelijk voor het bijhouden van ontwikkelingen op het gebied van zowel de voor de studenten verplichte als de zogenaamde inspiratieliteratuur. De projectleider doet jaarlijks voorstellen aan de curriculumcommissie voor vernieuwing van de literatuurlijst. De door de opleiding gehanteerde vakliteratuur is beperkt, maar relevant en actueel. De boekenlijst bestaat uit een aantal Nederlandse boeken en een aantal te downloaden digitale documenten. De literatuur heeft betrekking op onder meer stedenbouw, planologie en planologisch onderzoek, civiele techniek, projectmanagement, rapporteren, ruimtelijke dynamiek, ontwerpen, beleid en bestemmingsplannen, samenwerken, city branding en planeconomie.
- Conform hogeschoolbeleid heeft de opleiding het thema 'onderzoek' expliciet opgenomen in het curriculum. Bij de bacheloropleiding gaat het om informatievaardigheden. Het doel is dat studenten in staat worden gesteld om wetenschappelijke artikelen te interpreteren en benutten en om *evidence based* te werken in de praktijk. Het uitvoeren van planologisch en van stedenbouwkundig onderzoek behoort tot de kerncompetenties. Er zijn aparte onderzoeksmodulen ('Methodisch ontwerpen' in jaar 1, 'Planologisch onderzoek' en 'Catalogus van de stedenbouw' in jaar twee en 'Ruimte en economie in Europa' in jaar drie) waarin studenten praktijkgericht onderzoek uitvoeren en hierop methodologisch worden toegerust. Naast het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek leren studenten onderzoek lezen en benutten als bron. Daarbij leidt aansluiting bij de lectoraten 'Stad en Water', 'Gebiedsontwikkeling en Transitie management', 'Stedelijke Infrastructuur en Mobiliteit' en 'Stedelijke Vernieuwing' tot mogelijkheden voor verdieping en verbreding. De lectoraten zijn ondergebracht in het kenniscentrum Transurban. Het kenniscentrum houdt zich bezig met projecten waarbij docenten/studenten van de opleiding zijn betrokken:
 - Het project 'Complexe stad' in het vierde jaar wordt altijd in samenwerking met een lector georganiseerd;
 - Er is een lector betrokken bij de tweedejaars cursus 'Transitie management';
 - Er zijn twee docenten aangesloten bij het lectoraat 'Stedelijke Infrastructuur en Mobiliteit'.

- Het Bureau Externe Betrekkingen (BEB) van het instituut draagt binnen het instituut de verantwoordelijkheid voor het op professionele wijze onderhouden van contacten met het werkveld. Daarnaast brengen zowel docenten als lectoren (eigen) contacten uit het werkveld in.
- Om op de hoogte te blijven van actuele ontwikkelingen in het vakgebied en de beroepspraktijk maakt de opleiding gebruik van: vakliteratuur, bronnen op internet, uitwisselingen met onderwijsinstellingen en bedrijven, lectoraat, docentenstages en cursussen en de beroepenveldcommissie. De opleiding hanteert hiervoor het beleid van de hogeschool *'Outside In, Inside Out'* (OIIO). Centraal staan twee manieren om het beroepsonderwijs aan de beroepspraktijk te verbinden:
 - Opdrachten en projecten worden uit de beroepspraktijk binnen de opleiding gehaald;
 - Studenten brengen in het kader van stages en afstudeeropdrachten kennis vanuit de opleiding naar de beroepspraktijk. Docenten doen dit eveneens, via o.a. onderzoeksactiviteiten binnen de lectoraten.

Voorbeelden van actuele ontwikkelingen naast internationalisering en duurzaamheid zijn intensivering van het ruimtegebruik, klimaatontwikkelingen, financiële crisis, krimp, stadsinbreiding, de sturende rol van infrastructuur en de inwerkingtreding van de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO).

- In studiejaar één tot en met vier zijn alle projecten en cursussen die worden gegeven gebaseerd op een actuele praktijkcasus.
- Er wordt elk jaar een actualiteiten collegereeks georganiseerd. Deze colleges zijn voor alle studenten verplicht in kader van het SLC-programma (studieloopbaancoaching).
- In de eerste helft van studiejaar drie werkt de student aan een stageopdracht in een bedrijf uit het beroepenveld waarvoor wordt opgeleid. In de tweede helft van studiejaar drie en de eerste helft van studiejaar vier pakken minors praktijkvraagstukken aan die gerelateerd zijn aan het onderwerp van de specifieke minor. In studiejaar drie en vier worden Praktijk Integratie projecten aangeboden (Pi-projecten). Studenten van verschillende opleidingen werken hierin samen aan een opdracht die wordt geformuleerd door een opdrachtgever uit de praktijk. In studiejaar vier wordt het project Complexe stad georganiseerd. Tijdens dit project is een opdrachtgever uit het werkveld opdrachtgever van de studenten. In studiejaar vier werkt de student aan een afstudeeropdracht. Deze afstudeeropdracht is een realistisch vraagstuk dat leeft in het betreffende bedrijf of de organisatie/instelling waar de student stage heeft gelopen. Beantwoording van het vraagstuk levert voor de organisatie een theoretisch onderbouwd beroepsproduct op.
- Directe interactie met de beroepspraktijk vindt plaats in stages, projecten en het afstuderen. Interactie met de beroepspraktijk loopt als een rode draad door de opleiding heen en wordt tijdens de opleiding intensiever en complexer. Studenten voeren praktijkgericht onderzoek uit en worden hierop methodologisch toegerust.
- Uitgangspunt bij het vormgeven van de praktijkgestuurde lijn zijn opdrachten die gericht zijn op de beroepsproducten passend binnen het domein van Ruimtelijke Ordening en Planologie. Opdrachten c.q. casussen die ontleend zijn aan de beroepspraktijk en waaraan de studenten intern (binnenschools) binnen projecten werken. Voorbeelden zijn onder andere: het project Inbreiding van de stad, de cursus Planeconomie, de cursus Bestemmingsplan en de Praktijk Integratie projecten (PI-projecten).

- Het auditteam heeft op basis van de documenten en gesprekken geconstateerd dat de opleiding werkt aan de ontwikkeling van beroepsvaardigheden van studenten door onder andere te werken aan vaardigheden als analyseren, onderzoeken, ontwerpen, presenteren, tekenen, vormgeven en schrijven. Zoals reeds vermeld, zouden de vaardigheden met betrekking tot rekenen en omgaan met politieke situaties wat meer mogen worden belicht.
- Uit het *Studententevredenheidsonderzoek 2009* blijkt dat studenten de inhoud van de opleiding en beroepsoriëntatie als ruim voldoende beoordelen.

Overwegingen

Het auditteam stelt vast dat de literatuurlijst van de opleiding met daarop de standaardwerken relevant, van niveau en actueel is. De omvang van de literatuur en het internationale gehalte laten nog wat te wensen over. Het auditteam heeft geconstateerd dat het programma voorziet in relevante projecten en opdrachten, waarin actuele ontwikkelingen in het werkveld aan de orde komen. Het auditteam is van mening dat de opleiding naast de standaardliteratuur meer aandacht en nadruk zou moeten leggen op het gebruik van actuele, internationale en wetenschappelijk onderbouwde (onderzoeks)artikelen in de onderwijsmodules en in de afstudeeropdrachten. Het auditteam is ervan overtuigd dat meer samenwerking tussen lectoren en docenten hierin een positieve rol kan spelen. Het auditteam is van oordeel dat de opleiding een aantoonbaar sterke praktijkcomponent heeft. De praktijkopdrachten, casuïstiek, beroepsproducten, stages en de inzet van gastdocenten zijn hier de bewijzen van. De opleiding stelt eisen aan de stageplaatsen en vergewist zich van de kwaliteit van het buitenschoolse curriculum door middel van afstemming met docent, stage- en afstudeercoördinator.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Eisen hbo tot het oordeel goed.

Relatie doelstellingen en inhoud programma (facet 2.2)

Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties, qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

De eindkwalificaties van de doelstellingen zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheden om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

- Studenten kunnen een eigen accent aanbrengen in hun profiel via keuzemogelijkheden en verschillende soorten minoren binnen de studentgestuurde leerlijn. De keuzeruimte in het eerste studiejaar is bij voorrang gericht op ondersteuning van studenten, bijvoorbeeld doordat zij met achterstanden instromen. Voor zover een student de keuzeruimte niet voor dit doel nodig heeft, kan hij gebruik maken van het hogeschoolbrede keuzeonderwijs. Het curriculum omvat een minor met een omvang van 30 EC. De

student kan kiezen uit een reeks verbredende (International Aid and Development, Vernieuw je stad), verdiepende (Infrastructuur en mobiliteit, Watermanagement en waterbouw, Ontwerpen architectuur, Ontwerpen stedenbouw) of doorstroomminoren (Ontwerpen architectuur, Ontwerpen stedenbouw) die relevant zijn voor deze opleiding. Het werken aan concrete vraagstukken uit de beroepspraktijk staat centraal in het minorprogramma. Ook verdiept de student zich in nieuwe conceptuele kaders. De gekozen minor geeft de opleiding van studenten een extra inhoudelijke eindkwalificatie.

- De opleiding heeft programmalijnen ontwikkeld om de modules te koppelen aan de verschillende competenties in de vorm van een inzichtelijk geheel. De modules behoren tot een programmalijn, als binnen de betreffende module de competenties of het thema van de programmalijn ook daadwerkelijk aan de orde komt of getoetst wordt. Indien een module, door de curriculumcommissie, is toegekend aan een programmalijn, kan de docent daar zonder toestemming van de curriculumcommissie niet van afwijken. Een verdere uitwerking van de module-inhoud vindt door de docent plaats in de *modulebeschrijving ROP* en de *modulewijzer*.
- Binnen de programmalijnen is een onderscheid gemaakt in competentielijnen en themalijnen. Er zijn aldus acht competentielijnen conform de acht kerncompetenties (zie facet 1.1). Het aantal themalijnen kan verschillen, omdat deze gekoppeld worden aan de speerpunten zoals de Hogeschool, het Instituut of de opleiding die benoemt. Op dit moment is alleen de themalijn Internationalisering opgesteld.
- De opleiding beschikt over de *matrix BOKS-Modulen ROP* die inzichtelijk maakt welke competentie in welke module aan de orde komt. De matrix is gemaakt op basis van de modulewijzers 2009-2010 en het boekje *Modulebeschrijvingen 2009-2010*. Deze documenten worden jaarlijks herzien en bijgesteld onder verantwoordelijkheid van de curriculumcommissie. De modulewijzers zijn de beschrijvingen die de docenten maken en waarin kort wordt vastgelegd welke competenties, leerdoelen, toetsvormen en literatuur in het komend studiejaar gehanteerd zullen worden. Deze worden door de curriculumcommissie getoetst en vastgesteld.
- De programmalijnen geven weer dat de opleiding streeft naar een evenwichtig verdeling van de competenties over het curriculum en de afzonderlijke modules. Competenties komen meerdere keren binnen het curriculum aan bod en alle competenties worden met modules afgedekt. Zo schrijft de student een beleidsplan in de module 'Mobiliteit' en wordt ditzelfde beleidsplan gebruikt in de module 'Rapporteren I'. Een ander voorbeeld is de module 'Digitaal tekenen', waarbij de student gebruik maakt van het verkavelingsplan uit de module 'Nieuwe Woonwijk' en de aan te leren vaardigheden op het gebied van tekenen vervolgens kan toepassen in de vervolgmogelijkheden 'Oude Woonwijk' (eerste jaar) en 'Grafische software' (tweede jaar). De competenties zijn consequent en adequaat vertaald in praktische leerdoelen voor de student. Deze staan per programmaonderdeel in het hoofdstuk 'verantwoording' van de bijbehorende modulewijzer (Format modulewijzer IBB). Zo is het leerdoel van de module 'Stedenbouwfysica': 'deze cursus biedt meer inzicht in bezonning, windhinder en geluidhinder in stedelijk gebied en maakt deze aspecten hanteerbaar voor de planoloog/stedenbouwer'.
- Opmerkingen van studenten, docenten, en werkveld over de relatie doelstellingen en inhoud van het programma hebben geleid tot een gedeeltelijke revisie van de opleiding:
 - Verzwaring van het programma;

- Verbeteringen in communicatievakken in beeld (Grafische software) en schrift (Rapporteren);
 - Aantrekken nieuwe vakdocenten voor een aantal modules, waaronder een Procesmanager uit de praktijk voor Procesmanagement;
 - Extra aandacht voor analyse, evaluatie en onderzoek;
 - Aandacht voor effecten invoering nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening in diverse vakken;
 - Introductie van projecten (Stadsecologie en Citybranding) ten behoeve van evenwicht tussen planologie en stedenbouw in het eerste en tweede jaar;
 - Inbedding van thema's als duurzaamheid en internationalisering in nieuwe en bestaande modules;
 - Meer inzicht in curriculum door opstellen *BOKS*.
- De komende twee jaar staat vooral op de agenda om het aangepaste opleidingsprofiel, de *BOKS* en het herziene curriculum te verwerken in het SLC-programma, zodat studenten er kennis mee gaan maken en beter inzicht krijgen in de doelstellingen en inhoud van hun opleiding. In 2010-2011 zal in kader van het SLC-programma onder leiding van de coördinator verder gewerkt worden aan de methode om via het portfolio de voortgang van de individuele student op gebied van de competenties bij te houden en te monitoren. Dit wordt in het jaarplan 2011 als actiepoint opgenomen. In de komende jaren worden de uitgeschreven competenties verder vertaald in de modulebeschrijvingen en modulewijzers.

Overwegingen

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding de competenties zeer gedegen, adequaat en helder heeft uitgewerkt in het Body of Knowledge & Skills (*BOKS*, 2009). Uit de bestudering van het curriculum, de studenthandleidingen en de studietaken blijkt dat het programma de eindkwalificaties weerspiegelt. Het programma biedt studenten daarmee de mogelijkheid de eindkwalificaties te behalen. Wel is het auditteam van oordeel dat het lectoraat een nog wat beperkte invloed heeft op het programma.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Relatie doelstellingen en inhoud programma tot het oordeel goed.

Samenhang in opleidingsprogramma (facet 2.3)

Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Bevindingen

- Het programma van de opleiding is vormgegeven volgens het ROM, waarin drie leerlijnen zijn te onderscheiden:
 1. kennisgestuurd: deze lijn legt een fundament van kennis en vaardigheden.
 2. praktijkgestuurd: in deze lijn leren studenten vraagstukken uit hun toekomstige beroepspraktijk aan te pakken in een (authentieke) relevante praktijksetting in de vorm van projecten, stage- en afstudeeropdrachten.

3. studentgestuurd: in deze lijn staat de individuele student centraal, waarbij de studenten begeleid worden vanuit studieloopbaancoaching. Iedere student krijgt in het keuzeonderwijs en de minor de ruimte om accenten in het eigen programma aan te brengen.
- De opleiding heeft de verschillende leerlijnen (8 competentielijnen) en de themalijn (internationalisering) herkenbaar in het programma verwerkt. Deze competentielijnen maken gebruik van de drie leerlijnen binnen het ROM. De opleiding beschikt over overzichten waarin is aangegeven welke modules bij welke competenties en leerlijnen deze horen. Een voorbeeld hiervan met betrekking tot de competentielijn 'uitvoeren van planologisch onderzoek': hier wordt onder meer binnen de kennisgestuurde modules 'planologisch onderzoek' en 'informatiebronnen' en in de praktijkgestuurde modules 'uitbreiding van de stad' en 'stadsecologie' aandacht aan besteed.
 - Binnen de praktijkgestuurde leerlijn ontwikkelen studenten de eindcompetenties die ten grondslag liggen aan het programma. Naarmate het programma vordert, neemt de omvang en complexiteit van de opdrachten binnen deze leerlijn toe. Deze leerlijn draagt concreet bij aan de verticale samenhang in het programma. Deze verticale samenhang is mede te ontlenen uit het feit dat de mate van zelfsturing bij studenten toeneemt, naarmate het programma vordert.
 - Binnen de drie leerlijnen wordt het onderwijs in onderlinge samenhang aangeboden. Onderwijseenheden binnen de praktijkgestuurde leerlijn worden ondersteund door modules vanuit de kennisgestuurde leerlijn. Binnen de studentgestuurde leerlijn komt 'alles samen'. Deze leerlijn maakt de mate waarin sprake is van horizontale samenhang tussen de leerlijnen expliciet.
 - Het theorie- en praktijkonderwijs binnen de kennis- en praktijkleerlijnen zijn op elkaar afgestemd, gericht op een optimale ontwikkeling van de beoogde competenties. Binnen de praktijkleerlijn werken studenten aan praktijkopdrachten waarin zij verworven kennis toepassen in de praktijk.
 - De opbouw van het curriculum staat vermeld in de *Opleidingsgids* en in het *Opleidingsprofiel*. De opbouw ziet er in grote lijnen als volgt uit:
 - In het eerste studiejaar worden de basiskennis en vaardigheden aangeleerd en vindt oriëntatie op het beroep plaats, zowel binnen SLC als de oriëntatiecursussen.
 - In het tweede jaar worden modules aangeboden in alle beroepsdomeinen. Er wordt een verdeling gemaakt in modules die gericht zijn op competenties behorend bij de planoloog en de stedenbouwer, maar er worden ook algemene kennismodules zoals planeconomie, en modules gericht op onderzoeksvaardigheden aangeboden.
 - In jaar drie en vier wordt in het programma van de opleiding vooral gewerkt aan multidisciplinaire projecten in samenwerking met het werkveld. En wordt een verdieping gemaakt op de kennisterreinen van economie en procesmanagement. Er ligt dan ook nadruk op reflecteren op de eigen ervaringen en handelen, zodat de student leert de visie waaruit hij werkt aan te scherpen en te onderbouwen.
 - In het derde studiejaar lopen studenten stage, volgen een minor en in het vierdejaar studeren ze af, en sturen hiermee hun studie in de richting die zij zelf kiezen. Dit proces vindt plaats in onder begeleiding van de SLC-coach en de docenten.

- De samenhang in het programma is in 2009-2010 het centrale thema geweest tijdens vergaderingen van de curriculumcommissies. Geconstateerd werd bij het beschouwen van de *modulebeschrijvingen 2009-2010* dat docenten onderling te weinig op de hoogte waren van de mogelijkheden om de samenhang en daarmee het leereffect te vergroten. Daarom heeft de opleiding er voor gekozen om het programma van 2009-2010 te gebruiken om een fijnmazige inventarisatie op te stellen van de diverse vormen van samenhang. Dit heeft geleid tot een *Matrix BOKS-Modules ROP*. De *BOKS* heeft docenten nadere handvatten gegeven om meer inzicht in het curriculum en de samenhang tussen de modules te krijgen.
- De nadruk ligt op de verticale samenhang. Dit blijkt uit zowel de leerlijnen als de programmaliijnen die de opleiding heeft opgesteld.
- Het curriculum is opgebouwd vanuit de competenties en de daarbij behorende beroepsproducten. In iedere onderwijsperiode worden integrale opdrachten aangeboden waarvoor de studenten beroepsproducten moeten leveren (horizontale samenhang). Meestal krijgen studenten voorafgaand aan, of gelijktijdig, kennis en vaardigheden aangeboden die in relatie staan met de vereisten aan de integrale opdrachten. Bij sommige projecten wordt echter de theorie aangeboden nadat de studenten er met de praktijk mee geconfronteerd zijn.
- Borging van de samenhang komt tot stand door:
 - De kaderstelling van het ROM.
 - De bewaking van inhoud en de samenhang van het curriculum door de curriculumcommissie.
 - Het systeem van onderwijsevaluatie. Elk kwartaal vinden bij elke groep studenten kwartaalevaluatiegesprekken plaats.
 - De docentenvergaderingen. Doordat er sprake is van een klein docententeam is betrokkenheid bij elkaars onderwijs een natuurlijk gegeven.
- In het *studententevredenheidsonderzoek* scoort de opleiding boven het landelijke gemiddelde voor wat betreft de samenhang in het programma. Op de stelling 'er is voldoende samenhang in het onderwijsprogramma' scoort de opleiding positief.

Overwegingen

Het auditteam constateert dat de opleiding de studenten een inhoudelijk samenhangend programma biedt. Voor zover het auditteam heeft kunnen nagaan, is er goed nagedacht over de samenhang van het curriculum. Het *BOKS* is als document een mooie uitwerking hiervan en biedt handvatten voor monitoring en toetsing van het curriculum in de toekomst. Docenten zijn goed van elkaar en van de inhoud van elkaars vakken op de hoogte. De competentielijnen zijn in het curriculum met elkaar verweven. In het programmaoverzicht is deze samenhang waarneembaar geëxpliciteerd en blijkt ook een opbouw in complexiteit. Op grond hiervan en op basis van de gesprekken met studenten en docenten is het auditteam overtuigd van een goede inhoudelijke samenhang in het programma.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Samenhang in opleidingsprogramma tot het oordeel goed.

Studielast (facet 2.4)

Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Bevindingen

- Het instituut heeft normen voor studeerbaarheid vastgelegd in het OER (*Onderwijs- en Examenreglement*) dat voor iedere opleiding van toepassing is. Deze normen bevatten onder andere richtlijnen voor het aantal studiepunten per onderwijsperiode en zijn tevens opgenomen in de Studiegids van de opleiding (*Hogeschoolgids Instituut voor Bouw en Bedrijfskunde IBB (augustus 2009)*).
- De studieleiding doet structureel onderzoek onder studenten naar factoren die zij als belemmerend voor hun studie ervaren. Daarbij wordt ook onderzocht in hoeverre de feitelijke studielast overeenkomt met de geplande studielast.
 - In de module-evaluaties wordt aan studenten gevraagd hoe zij de studielast ervaren. Er is voorts een mondelinge evaluatie in het studentenoverleg. De curriculumcommissie bewaakt mede op basis van genoemde evaluaties de studeerbaarheid en past zo nodig het programma aan. De onderwijsexamencommissie buigt zich over studeerbaarheid, bijvoorbeeld als studenten klagen. In het OER en het studentenstatuut staan normen met betrekking tot studeerbaarheid. De opleidingscommissie ziet toe op de wijze van uitvoering van de OER.
 - De tevredenheid over de studielast is sinds 2007 iets teruggelopen. Echter de resultaten uit het NSE 2010 zijn bemoedigend, want daar scoort de opleiding op het item “studielast” positief.
 - Binnen de opleiding wordt de studielast vooral in het derde en vierde jaar van de opleiding als hoog ervaren (zie ook hieronder: het aantal contacturen is hoger dan de norm). De hoge studiedruk is deels een gevolg van de eisen die de opleiding stelt, maar hangt ook samen met de grote hoeveelheid rapporten die gemaakt moeten worden. Studenten geven bilateraal en in het studentenoverleg aan dat vooral de belasting als gevolg van het opstellen van rapporten onevenwichtig is verdeeld over de verschillende kwartalen.
 - De peercoaches (zie facet 4.2) hebben begin 2010 een enquête gehouden onder de eerstejaarsstudenten. Uit dit onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de eerstejaars de studielast laag te vinden (zie ook hieronder: het aantal contacturen is lager dan de norm). Hierbij melden ze vooral dat de roostervrije dagen als vrije dagen worden beschouwd en niet wordt gebruikt om te werken aan de modules.
 - In de studentenoverleggen is de aansluiting tussen de EC en de daadwerkelijke studielast een onderwerp van gesprek (*Kwaliteitsoverleg docenten/studenten ROP d.d. 26 april en 31 mei 2010*).
- De opleiding hanteert een norm van 37 EC voor een bindend studieadvies in het eerste jaar van de propedeuse (*Onderwijs en Examenreglement 2009-2010, Opleidingsgids ROP 2010-2011*).

- De opleiding sluit aan bij de richtlijnen van de hogeschool voor het versterken van de studeerbaarheid. Deze richtlijnen zijn vastgelegd in de hogeschoolnotitie *Werken aan attractief en intensief onderwijs* (maart 2008). Hierin is onder andere vastgelegd, dat:
 - het opleidingsjaar is ingedeeld in vier kwartalen van negen lesweken;
 - keuzeonderwijs en minoren op vaste dagen wordt verzorgd;
 - in het eerste kwartaal van de opleiding een nulmeting of diagnostische toets wordt afgenomen om achterstanden op te sporen, attitudes en motivatie te inventariseren en op basis daarvan eventueel afspraken te maken;
 - maximaal drie schriftelijke toetsen aan het einde van een kwartaal worden afgenomen.
- De hogeschool heeft het minimumaantal contacturen per studiejaar vastgelegd. Daarnaast is de omvang van de geroosterde lessen vanaf het studiejaar 2009-2010 vastgesteld op 50 minuten (voorheen 40 minuten). Voor voltijdopleidingen is het aantal contacturen vanaf september bepaald op 580, 580, 310, 280 voor respectievelijk het eerste, tweede, derde en vierde studiejaar. Dit aantal uren heeft betrekking op een gemiddelde over een heel cursusjaar. Daarbij worden alle aantoonbaar begeleide contactmomenten meegerekend, zoals de stagebegeleiding. In het eerste en tweede jaar van de opleiding is het aantal contacturen uitgebreid naar minimaal circa 20 uur per week en is tevens een verzwaring van het programma doorgevoerd. Het gerealiseerde aantal contacturen in het studiejaar 2009-2010 bedroeg respectievelijk: 560, 522, 377 en 348 uur in het eerste, tweede, derde en vierde studiejaar.
- Op de volgende manier zet de opleiding zich in om de studeerbaarheid van de opleiding te bevorderen en sluit zij aan bij het beleid van de hogeschool gericht op meer attractief en intensief onderwijs:
 - De totale studielast van 240 punten is evenwichtig over de studie jaren verspreid: elk studiejaar heeft 60 studiepunten.
 - Per kwartaal wordt gezorgd voor een afwisseling van leerlijnen en werkvormen om een eenzijdige belasting te voorkomen.
 - In het eerste en tweede jaar is het aantal contacturen uitgebreid naar circa 20 uren per week.
 - Elk kwartaal wordt afgesloten met een excursie, die de relatie van de studie met het werkveld centraal stelt.
 - De opleiding werkt met een kwartaalschema dat in het *opleidingsprofiel ROP* is opgenomen.
 - De toetsen vinden plaats aan het einde van elk kwartaal en hertoetsen doorgaans tijdens de volgende onderwijsperiode. Dit moet leiden tot een gelijkmatige toetsdruk over het hele jaar.
 - Toetsuitslagen worden binnen tien werkdagen bekend gemaakt, zodat de student tijdig feedback heeft en eventuele herkansing kan inplannen. De feedback wordt zowel schriftelijk als mondeling in de feedbackles gegeven.
 - Iedere student heeft een studieloopbaancoach. Bij studievertraging wordt extra begeleiding gegeven. Voor eerstejaars is extra ondersteuning beschikbaar in de vorm van peercoach.
 - Binnen het programma van studieloopbaancoaching is studieplanning een vast onderdeel.

- Docenten werken zoveel mogelijk op de hogeschool om contact met studenten te bevorderen (en zijn verder per e-mail bereikbaar).
- Elke periode vindt ten minste een individueel gesprek plaats tussen coach en student.
- De opleiding biedt een extra toetsronde aan in augustus voor tweedejaarsstudenten die dreigen een negatief bindend studieadvies te krijgen.
- Studenten met persoonlijke problemen worden doorverwezen naar de decaan.
- Studenten met een beperking of handicap worden door de studieloopbaancoach zo nodig doorverwezen naar het Steunpunt Studeren.
- In het geval van klachten is er een klachtenregeling
- Inmiddels heeft de opleiding verbeteracties ondernomen om de diversiteit en spreiding van toetsvormen te verbeteren. Er is een totaaloverzicht opgesteld van de gehanteerde toetsvormen (*Toetsplan ROP (2009)* en *Matrix toetsvormen ROP (2009)*). Op basis van dit overzicht formuleert de curriculumcommissie opdrachten aan docenten om enkele toetsvormen voor 2010-2011 aan te passen.

Overwegingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat er een verzwaring van het programma is doorgevoerd. Volgens docenten heeft dit geleid tot betere resultaten en een uitdagender programma. Studenten zijn hier tevreden over. Er is daarmee volgens het auditteam binnen de opleiding aantoonbaar aandacht voor de studeerbaarheid van het programma. Het programma is zodanig ingericht dat de studielast goed is verdeeld, er zijn normen voor contacturen, de studielast is een vast onderdeel van evaluaties en er is een actief studieloopbaancoaching (SLC) programma om studenten te begeleiden en studieovertraging te voorkomen. Studenten vinden de opleiding goed studeerbaar en zijn erg gemotiveerd.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Studielast tot het oordeel goed.

Instroom (facet 2.5)

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten: vwo, havo, middenkaderopleiding of specialistenopleiding (WEB) of daarmee vergelijkbare kwalificaties, blijvend uit toelatingsonderzoek.

Bevindingen

- Voor de opleiding gelden de toelatingseisen dat mbo'ers minimaal niveau 4 moeten hebben behaald. Studenten die van de havo of het vwo afkomstig zijn, zijn direct toelaatbaar als zij een natuur en techniek of natuur en gezondheid profiel kennen. Een instromende student met een economie en maatschappijprofiel is toelaatbaar, maar wordt geadviseerd de bijspijkermodule Wiskunde B te volgen. Een instromende student met een cultuur en maatschappijprofiel is niet direct toelaatbaar.

- De hogeschool streeft ernaar dat haar studentenpopulatie een afspiegeling is van de omgeving en dat de hogeschool aansluit bij de culturele diversiteit in Rotterdam. Aspirant-studenten met een allochtone achtergrond krijgen daarom extra aandacht bij de instroom. Desondanks is het aantal studenten met een allochtone achtergrond bij de opleiding ROP beperkt.
- De opleiding sluit aan bij de handreiking van de hogeschool in het project *Studiesucces*. Zo voert de opleiding met iedere student een startgesprek na inschrijving. Ook doen aspirant-studenten een aanlegtest. Mede op basis van de uitkomst van dit startgesprek en de test kan de student voor aanvang van het programma deelnemen aan een summerschool-programma om eventuele deficiënties of achterstanden weg te werken. Studenten die als het ware een 'risicoprofiel' hebben, krijgen aanvullende begeleidingsgesprekken bij de studieloopbaancoaching. Ook kan de studieloopbaancoach peercoaching inzetten als aanvulling op het SLC-programma (vergelijk facet 4.2). Wanneer extra ondersteuning nodig is op het persoonlijk vlak, wordt doorverwezen naar de decaan.
- In de eerste twee studie jaren van het programma is 12 EC (6 EC per jaar, totaal vijf procent van het hele programma) gereserveerd voor keuze- en bijspijkeronderwijs. Dit is bedoeld om studenten in staat te stellen eventuele achterstanden in hun beginsituatie in te lopen. Wanneer dat niet nodig is, kunnen studenten deze EC naar eigen wens invullen op basis van een aanbod van de hogeschool.
- In verband met instroom van studenten van buiten de EU heeft Hogeschool Rotterdam de *Code of Conduct* ondertekend.
- De opleiding heeft een mix van instroom van studenten uit havo, vwo en mbo 4.
- Er is geen verkort studietraject meer voor mbo'ers. Vooral mbo'ers met de richting bouwkunde maakten hier gebruik van, maar door het wegvallen van de gezamenlijke propedeuse met bouwkunde en civiele techniek en bijbehorende modules ziet de opleiding dit niet meer als een verwante vooropleiding. Uit analyse bleek dat de vanuit mbo ingestroomde studenten veelal vertraging opliepen dan wel alsnog uitvielen.
- Ook voor vwo'ers is er geen apart studietraject. Door de praktijkgerichtheid van de opleiding hebben vwo'ers volgens de opleiding en studenten zelf nauwelijks voorsprong op de andere studenten.
- De opleiding biedt (samen met andere techniekopleidingen binnen het IBB en EAS) een gemeenschappelijke Oriënterende Propedeuse Techniek en Bedrijfskunde (OPTB) aan. De propedeuse bestaat uit een kwartaal oriëntatie gevolgd door een schakelprogramma. Vervolgens stroomt de student in bij de opleiding van keuze. De propedeuse en de hoofdfase van de studie ronden studenten dus af bij de opleiding van keuze. Ongeveer tien procent van de uitstroom komt van de OPTB.
- De opleiding gebruikt drie instrumenten om de overgang van de vooropleiding naar het hbo zo soepel mogelijk te laten verlopen:
 - Een realistische voorlichting;
 - De bijspijkermodules en summercourse;
 - Het studentendecanaat.
- In studentenonderzoek scoort het onderwerp "aansluiten bij vooropleiding" redelijk positief.

- In onderzoek geven de studenten in algemene zin aan dat de opleiding aansluit, al wordt het startniveau aan de hoge kant ervaren. Naar de mening van de opleiding hebben studenten vooral moeite met de systematiek van het leren bij een praktijkgerichte opleiding binnen het HBO (*STO 2007-2008-2009*).
- Studenten kunnen een beroep doen op vrijstelling voor bepaalde binnenschoolse programmaonderdelen op basis van eerder verworven kennis of vaardigheden (EVC) op het betreffende gebied. Dit verzoek wordt beoordeeld door de docent die de betreffende module beheert. Dit gebeurt op basis van gebruikte literatuur, omvang van de stof (uitgedrukt in studiebelastinguren) en het behaalde resultaat. De modulehouder geeft vervolgens een advies aan de onderwijsmanager, die feitelijk het besluit neemt om een student een bepaalde vrijstelling te verlenen. De bevoegdheid hiertoe is gedelegeerd door de Onderwijsexamencommissie (*Hogeschoolgids IBB (2009)*).
- De instroom blijft redelijk constant (circa 40 instromende studenten per jaar). Hetzelfde beeld bestaat landelijk waardoor het marktaandeel ook constant is. 2004 was een moeilijk jaar: 47 procent van de ingestroomde studenten is uitgevallen binnen een jaar. Daarna is er bijna niemand meer uitgevallen van deze lichting (*HBO-raad 2010*).

Overwegingen

- Het auditteam is van mening dat het programma qua vorm en inhoud aansluit bij de kwalificaties van de instromende studenten. Het beperkte aantal mbo'ers en allochtone instromers valt op. Gezien de samenwerking met het mbo op de locatie RDM-campus zou de opleiding hier wellicht actiever kunnen werven.
- De begeleiding van instromende studenten is in de ogen van het auditteam erg goed. De opleiding heeft hiertoe verschillende maatregelen getroffen, zowel op inhoud als proces. Voorbeelden van deze maatregelen zijn de startgesprekken voorafgaand aan de studiestart, de actieve SLC-begeleiding gedurende de gehele studie, de inzet van peercoaches specifiek voor instromende studenten en deficiëntiecurssussen, zoals op het gebied van Nederlands. De opleiding heeft de toelatingseisen en vrijstellingen vastgelegd in het Onderwijs en Examenreglement, dat is opgenomen in de Hogeschoolgids IBB.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Instroom tot het oordeel goed.

Duur (facet 2.6)

De opleiding voldoet aan formele eisen met betrekking tot de omvang van het curriculum: hbo-bachelor: 240 studiepunten/european credit points.

Bevindingen

- Uit de schema's, zoals opgenomen in de *Opleidingsgids* en de *Opleidingsprofielen* kan worden afgeleid dat het curriculum een omvang heeft van 240 ECTS. De examencommissie IBB en de curriculumcommissie zien erop toe dat deze de 240 ECTS niet overschrijdt.

- Bij module-evaluaties en tijdens het studentenoverleg wordt studenten gevraagd of de nominale ECTS in overeenstemming zijn met de feitelijke studielast. Op basis hiervan worden geen problemen geconstateerd.

Overwegingen

Het auditteam constateert dat de opleiding voldoet aan de formele eisen voor studieduur.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overweging komt het auditteam voor het facet Duur tot het oordeel voldaan.

Afstemming tussen vormgeving en inhoud (facet 2.7)

Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.

De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Bevindingen

- Het Rotterdams Onderwijs Model is richtinggevend voor de ontwikkeling (zie 2.3) en uitvoering van het onderwijs. Binnen het ROM heeft de beroepspraktijk een centrale plaats in de opleiding, evenals een resultaatgerichte probleemaanpak, een stevige basis voor kennisontwikkeling, gerichtheid op de diversiteit in de studentenpopulatie en de mogelijkheid tot opleidingsoverstijgende samenwerking van studenten.
- Binnen de leerlijnen in het ROM hanteert de opleiding relevante werkvormen waarmee op een gewenste manier de vereiste competenties kunnen worden verworven. Werkvormen zijn gevarieerd en sluiten aan op de module-inhoud, de opleidingsvariant en de studiefase. Er is daarbij een toenemende zelfsturing van het leerproces door de studenten in het verloop van de opleiding. Voorbeelden van werkvormen omvatten onder meer: werkgroepen, hoorcolleges, individuele opdrachten, groepsopdrachten, rollenspel, reflectieverslagen, praktijkoefeningen, projectonderwijs, veldonderzoek, procesverslagen, intervisie, portfolio.
- De opleiding maakt gebruik van ICT om het onderwijs optimaal vorm te geven en om bijvoorbeeld plaats- en tijdonafhankelijk leren mogelijk te maken. De hogeschool maakt gebruik van de elektronische leeromgeving N@tschool. Daarbinnen hebben studenten ruimte voor hun digitaal portfolio waarbinnen zij hun geproduceerde studiematerialen kunnen verzamelen.
- De opleiding vindt het van belang dat de sturing door studenten gaandeweg toeneemt.
- De uitvoering van het ROM en de onderwijskundige visie van IBB zijn beschreven in *opleidingsprofiel* en de *BOKS*.
- De opleiding kent geen vaste koppeling tussen leerlijnen, werkvormen en toetsvormen. Wel is het beleid dat de werkvorm en de toetsvorm op elkaar dienen aan te sluiten (*Toetsbeleid IBB*). De docent en de curriculumcommissie gaan na of dit het geval is.
- De instrumenten en de organen die de afstemming tussen vormgeving en inhoud moeten borgen zijn:
 - Curriculumcommissie bewaakt de realisering van het didactisch concept.

- De modulebeheerders bewaken en verbeteren de inhoud en werkvorm van de modules op basis van evaluaties, analyse van de curriculumcommissie en besprekingen met collega's die de module ook geven.
- Het curriculum gaat uit van een werkwijze waarbij het competentiegerichte opleiden vorm krijgt binnen leerlijnen en waarin de werkvormen beschreven staan. Hieraan worden de handleidingen getoetst.
- Het format modulewijzer, dat bepaalt welke onderdelen in de studiehandleiding uitgewerkt dienen te worden.
- Studenten zijn tevreden met het onderwijsproces: alle zijn hoger of gelijk aan het landelijke gemiddelde (*STO 2007-2008-2009*). De evaluatie-uitslagen laten zien dat studenten de minors waarderen. Het gemiddelde cijfer dat de studenten geven voor de minor is 7,0 (op een tienpuntsschaal). De IBB-minor Infrastructuur en Mobiliteit scoort goed met een 7,5. De minor Ontwerpen Stedenbouw scoort minder (6,6) (*Onderzoek Minors 2009*).
- De opleiding concludeert dat er nog een spanningsveld is met betrekking tot uitvoering van het attractief en intensief onderwijs. Dit zal de komende jaren aandacht, tijd, inzet en scholing van docenten vragen om hun modules aan deze visie van de HR aan te passen. De opleiding ziet 'het project' als een krachtige leeromgeving. Dit stelt eisen aan de zorgvuldigheid waarmee projecten in het onderwijs moeten worden gebracht en de leeromgeving die aan studenten geboden moet worden. Docenten en studenten halen nog niet het maximale rendement uit de projecten.
- Uit gesprekken tussen studenten en docenten blijkt dat de studenten de inhoudelijke verzwaring van de afgelopen jaren waarderen.

Overwegingen

Het auditteam is van mening dat het didactisch concept, de leerlijnen en de verschillende werkvormen die worden gehanteerd, goed passen bij de eindkwalificaties van de opleiding. De onderwijsmanager van de opleiding ROP zorgt hierbij volgens het auditteam voor goede borging. Dit werkt door in de docenten.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overweging komt het auditteam voor het facet Afstemming tussen vormgeving en inhoud tot het oordeel goed.

Beoordeling en toetsing (facet 2.8)

Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Bevindingen

- In de hogeschoolnotitie *Attractief en Intensief Onderwijs (2008)* is er een aantal nieuwe kaders afgesproken voor de toetsing. Binnen een hogeschoolbreed project wordt beoogd de kwaliteit en efficiency van de toetsing op een hoger plan te brengen. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de signalen vanuit de interne kwaliteitszorg dat binnen enkele opleidingen de aansluiting tussen doelen, programma en toetsing verbeterd kan worden.

Dit is onderwerp van gesprek in de managementgesprekken tussen het CvB en de instituutsleding.

- De hogeschool heeft in haar kwaliteitszorgkader streefdoelen opgenomen voor 'toetsing'. Enkele daarvan zijn:
 - Een student wordt in staat gesteld zijn beoordeelde toets in te zien; hij kan een toelichting krijgen op de beoordeling. Studenten hebben conform *Toetsbeleid IBB* recht op inzage in de gestelde vragen, inzage in het (aangepaste) antwoordmodel en de norm, inzage in het eigen beoordeelde werk, inzage in de cijferbepaling en een bespreking met de docent.
 - Er zijn duidelijke beoordelingscriteria vastgelegd voor de verschillende stages, afgestemd op de geformuleerde stagedoelen en gericht op het functioneren en het verslag (*Modulehandleiding Derdejaars stage*).
 - De beoordeling van de stages gebeurt door de opleiding, met inbreng van de stage- of werkbegeleider.
 - Voor elk onderdeel van het programma is vooraf bekend hoe de toetsing zal plaatsvinden.
 - De studieloopbaancoach bespreekt met de student diens studieresultaten en vergelijkt die met de beoogde competenties. Dit gebeurt aan de hand van het (digitaal) portfolio van de student. Conform het *Toetsplan ROP 2009-2010* wordt het SLC getoetst aan de hand van integrale portfolio assessment.
 - In de *Modulehandleiding Afstudeeropdracht* zijn de beoordelingscriteria ten aanzien van het afstuderen opgenomen.
- De instituutdirectie en de studieleding zijn verantwoordelijk voor de kwaliteitsbewaking van de toetsen. De examencommissie van IBB ziet toe op een juiste naleving van de richtlijnen die gelden voor de uitvoering van toetsing, beoordeling en toekenning van studiepunten.
- Docenten van de opleiding voeren het toetsbeleid uit. Zij ontwikkelen de toetsen, stellen criteria en normen vast binnen de regels van het instituut.
- Mede naar aanleiding van het rapport van de auditcommissie in 2007 heeft het instituut het toetsbeleid verder aangescherpt. De belangrijkste uitgangspunten van het *Toetsbeleid IBB* zijn de volgende:
 - Toetsen sluiten inhoudelijk aan bij de beroepspraktijk (beroepsproducten).
 - Alle toetsen bij elkaar staan garant voor het hbo-niveau (Dublin Descriptoren).
 - Toetsen sluiten aan bij het niveau dat in een bepaald studiejaar van studenten mag worden verwacht.
 - Het gaat bij toetsing in zijn totaliteit nooit alleen om het kunnen reproduceren van kennis en visies, maar ook om de vaardigheden die nodig zijn bij toepassing ervan in de context van toekomstig beroep.
 - Toetsvormen sluiten aan bij de competenties die de opleidingen wensen te realiseren. Alles wat getoetst wordt, leidt tot het behalen van de eindcompetenties.
 - Toetsvormen sluiten aan bij de werkvormen die in de onderwijsprogramma's worden gehanteerd.
 - Er is variatie in de aangeboden toetsvormen.

- Zowel toetsing van modules als geïntegreerde toetsen over een aantal modules tegelijk in 'echte' of zo reëel mogelijke beroeps- of leersituaties, kunnen deel uitmaken van het onderwijsprogramma.
- Toetsen zijn gekoppeld aan onderwijs en vervullen daarin een duidelijke functie (sturend, stimulerend enzovoorts).
- Er wordt zo transparant mogelijk getoetst. Studenten zijn op de hoogte van de gebruikte toetsvorm en beoordelingscriteria.
- Studenten worden individueel beoordeeld, ook bij groepsopdrachten.
- Binnen het toetsen heeft bij de opleiding ROP de feedback(les) een centrale rol in het leerproces. Eén feedbackles wordt standaard in lesweek tien geroosterd. Snelle, volledige en opbouwende feedback is belangrijk voor het leerproces.
- Het toetsbeleid is op instituutsniveau ontwikkeld en vastgesteld. Conform het *Toetsbeleid IBB* is voor de opleiding in 2009 een toetsplan geschreven. Hierin maakt de opleiding zichtbaar op welke wijze zij hun toetsbeleid vormgeven. Het auditteam is van mening dat hier veel aandacht aan is besteed.
- Het format van modulewijzers voorziet in een beschrijving van (aan de competenties gerelateerde) leerdoelen en wijze van toetsing. De curriculumcommissie ziet toe op een adequate spreiding van toetsvormen in relatie tot leerlijnen, en op de kwaliteit van de toetsing. Het auditteam heeft geconstateerd dat er op papier een grote variëteit in toetsen wordt geboden.
- Om het niveau en de kwaliteit van de toetsing te waarborgen, wordt gewerkt met de volgende structuur:
 - Het toetsbeleid maakt integraal deel uit van het vastgestelde OER.
 - De verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van het toetsbeleid ligt bij het opleidingsmanagement.
 - Deze verantwoordelijkheid wordt gemandateerd naar de curriculumcommissie.
 - Er is een onderwijsexamencommissie; deze doet uitspraken bij geschillen en beslist over toekenning van diploma's.
- Voor de moduletoetsen is de kwaliteit op de volgende manieren geborgd:
 - Voor het opstellen van toetsen zijn verschillende handreikingen beschikbaar.
 - De modulebeheerder is verantwoordelijk voor het aanleveren van een goede toets.
 - De tweede lezer doet een controle op kwaliteit. Periodiek zullen toetsen gescreend gaan worden door een externe auditor (van bureau BICK of de hogeschooldienst O&K).
 - De curriculumcommissie heeft met ingang van het lopende collegejaar een duidelijker taak en verantwoordelijkheid met betrekking tot de toetsing. In de toekomst wordt dit overgenomen door een toetscommissie die ook aandacht moet besteden aan analyse van toetsresultaten, organiseren van collegiale consultatierondes en ondersteuning bij de toetsconstructie.
- Voor het toetsen/beoordelen van projecten is de kwaliteit op de volgende manieren geborgd:
 - Er zijn checklists voor beoordeling.
 - Beoordeling vindt bij enkele projecten plaats door meerdere docenten.

- Voor de beoordeling van stages en afstuderen geldt het volgende:
 - Stage- en afstudeeropdrachten worden vooraf goedgekeurd door ten minste twee docenten van de opleiding, waarbij de stage- en afstudeercoördinator eindverantwoordelijk is.
 - Eindbeoordeling geschiedt met behulp van een formulier waarin de relevante beoordelingsaspecten zijn opgenomen.
 - De bedrijfsbegeleider levert input voor de beoordeling, in de vorm van een advies
 - Bij het afstuderen vindt de beoordeling plaats door een afstudeercommissie, bestaande uit twee docenten van de opleiding en een extern deskundige uit het beroepenveld.
 - Na afloop van de stage of het afstuderen wordt studenten en bedrijfbegeleiders gevraagd een evaluatieformulier in te vullen, waarin ook vragen over de beoordeling zijn opgenomen. In het docentenoverleg worden deze evaluaties besproken.
 - Jaarlijks worden werkwijze en beoordeling bij stage en afstuderen in IBB-verband en in opleidingsverband besproken en indien nodig aangescherpt.
 - Het toetsbeleid wordt regelmatig geëvalueerd en aan de veranderde eisen aangepast. Als voorwaarde voor kwaliteitsborging draagt het management zorg voor het organiseren van teamgerichte intercollegiale toetsing en consult bij toetsontwikkeling en toetsuitvoering.
 - Hoewel beoordeling individueel dient plaats te vinden, worden afstudeeropdrachten veelal in tweetallen uitgewerkt. Het auditteam constateert dat de cijfers voor beide studenten veelal identiek zijn (zie facet 6.1).
- Uit studentenonderzoek blijkt dat beoordeling en toetsing positief scoort (landelijk gemiddelde 6,2). (Bron: *STO 2007-2008-2009 ROP*).
- De toetscommissie is vanaf het studiejaar 2010-2011 actief (recent gestart). Deze heeft als prioriteit om afspraken te maken over de functie van de toetscommissie, en diens taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten opzichte van de curriculumcommissie, tweede lezer en overigen. Gedacht wordt aan het uitvoeren van analyses van resultaten van toetsen, studentenoverleggen, docentenvergaderingen en andere relevante bronnen. Op basis hiervan identificeert ze mogelijke knelpunten op het gebied van toetsing en doet aanbevelingen om deze te knelpunten weg te nemen.

Overwegingen

Het auditteam is van mening dat door de opleiding veel aandacht is besteed aan het vastleggen van het toetsbeleid en de toetsprocedures. Het toetsbeleid is uitgewerkt in een geactualiseerd document. Leerdoelen worden op goede en passende wijze getoetst. Het auditteam is positief over de variëteit in toetsen en over het niveau van de toetsen is het auditteam op papier overtuigd. Het toetsplan (en daarmee de verdeling van de toetsvormen) is echter nog recent; in de praktijk moet het nog meer zijn beslag gaan krijgen. De kwaliteit van de toetsen is geborgd door de inzet van de curriculumcommissie. Een toetscommissie is vanaf het studiejaar 2010-2011 gestart. Het auditteam ziet hierin een goede ontwikkeling. Voor de beoordeling van de stage- en afstudeeropdrachten zijn formulieren beschikbaar voor zowel de bedrijfsbegeleider als de begeleidende docent. De opleiding heeft hiermee een voor alle partijen transparant instrument in handen.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overweging komt het auditteam voor het facet Beoordeling en toetsing tot het oordeel goed.

Samenvattend oordeel Programma

Alle facetten zijn tenminste met een voldoende beoordeeld en daarmee is het onderwerp 'Programma' positief.

2.3 Inzet van personeel

Eisen hbo (facet 3.1)

Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroepspraktijk.

Bevindingen

- De kernactiviteiten van de hogeschool in het HRM-beleid voor periode 2007-2012 zijn werven, ontwikkelen en binden van personeel. Dit beleid is gebaseerd op enkele verwachtingen:
 - Het personeelsbestand moeten groeien vanwege toename van het aantal studenten;
 - Er komt een toenemende vervangingsvraag door mobiliteit en pensionering;
 - Er is een krapte op de arbeidsmarkt die werving van nieuw personeel bemoeilijkt, al kan de economische recessie die zich aftekent hierin een nuance aanbrengen;
 - Medewerkers moeten nieuwe vaardigheden gaan beheersen, in verband met veranderende vraag uit de omgeving (onderwijsaanpak, contractactiviteiten, meer gericht kennisvragen vanuit de omgeving).
- Uit de CV's van de docenten blijkt dat alle docenten uit het docententeam beschikken over relevante werkervaring in de beroepspraktijk. De meeste medewerkers combineren het docentschap met een baan in het werkveld of deden dat tot voor kort. Docenten zijn bijvoorbeeld werkzaam als (verkeerskundig of stedenbouwkundig) ontwerper bij de Dienst Stedenbouw en Volkshuisvesting van de gemeente Rotterdam, als eigenaar van een advies en ontwerp bureau voor gemeenten en ontwikkelaars of als zelfstandig stedenbouwer/architect. Docenten voor wie de relevante werkervaring al enige tijd geleden is, krijgen gelegenheid deze actueel te houden. Dat kan door contacten met het werkveld in hun rol van stagebegeleider, afstudeerbegeleider, via projecten met reële opdrachtgevers en/of via het lectoraat. Ook zijn docenten soms werkzaam als gastdocent op bijvoorbeeld de TU Delft (Bouwkunde). Voorts zijn er contacten met het werkveld in de vorm van werkbezoeken, gastlezingen en via de minoren. Zo wordt de module regionale planning binnen de minor ontwerpen stedenbouw door een gastdocent verzorgd. Ook is het mogelijk dat in de individuele scholingsafspraken een docentstage bij een bedrijf wordt opgenomen.
- In studentenonderzoek (*STO 2007-2008-2009*) wordt hoog gescoord op de stelling "Mijn docenten zijn voldoende op de hoogte van de beroepspraktijk".
- In het medewerkerstevredenheidsonderzoek scoort de aansluiting tussen onderwijs en beroepspraktijk voor IBB positief.

- Studenten, alumni en werkveld zijn van mening dat de opleiding beschikt over een docentenkorps van voldoende niveau en met goede praktijkkennis, zo blijkt uit de evaluaties en uit de gesprekken met het auditteam.

Overwegingen

De CV's van de docenten tonen aan dat een groot deel van het docententeam werkzaam is in de beroepspraktijk (parttime docentschap) of dit recent is geweest. De opleiding maakt tevens regelmatig gebruik van gastdocenten uit het relevante werkveld. Studenten van de opleiding tonen zich positief over de praktijkgerichtheid van hun docenten. De opleiding kent tevens een actieve werkveldcommissie en heeft via het lectoraat ook diverse relaties met het werkveld.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Eisen hbo tot het oordeel goed.

Kwantiteit personeel (facet 3.2)

Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Bevindingen

- Voor het toewijzen van onderwijstaken aan docenten is in collegejaar 2008-2009 het PTD-model ingevoerd, met als uitgangspunt de centrale rol van de onderwijsuitvoering in de taken van docenten, op basis van de contacttijd tussen docent en studenten. Hierin is bepaald dat docenten voor elk contactuur gemiddeld een uur tijd krijgen voor voor- en nawerk (inclusief toetsing).
- Het personeelsbeleid waakt er voor dat een voldoende aantal docenten met (actuele c.q. relatief recente) praktijkervaring aanwezig zijn.
- Het personeelsbeleid van het instituut is vastgelegd in *Meerjaren Strategisch Personeelsplan 2009-2011*. De omvang en samenstelling van de personeelsformatie is aantoonbaar afgeleid van de eisen die de opleidingen van het instituut stellen. De hogeschool heeft als norm gesteld dat minimaal 65 procent van het budget wordt besteed aan onderwijsactiviteiten.
- In het Strategisch Personeelsplan IBB 2009-2011 is een aantal normen vastgelegd die voor alle opleidingen gelden. Die normen zijn afgeleid van hogeschoolbeleid:
 - Hogeschoolnorm is dat maximaal 20 procent van de personeelsbegroting van een instituut besteed mag worden aan overhead. In de IBB-begroting 2010 bedraagt dit percentage 18 procent.
 - Iedere opleiding heeft in het kader van het project Studiesucces een aantal peercoaches in dienst. Dit zijn succesvolle ouderejaars studenten die onder leiding van een coördinator ingezet worden bij jongerejaars om hen te stimuleren en ondersteunen. Zo verzorgen zij extra huiswerkbegeleiding, geven extra onderwijs bij struikelvakken en vervullen mentoraatstaken. Dit geldt ook voor ROP.

- Voor wat betreft de docent/student-ratio heeft de hogeschool als norm dat deze tussen 1 op 25 en 1 op 30 dient te liggen. De verdeling van de formatie binnen het instituut vindt plaats naar rato van het aantal ingeschreven studenten. Gevolg daarvan is dat de ratio voor alle voltijdopleidingen gelijk is in het collegejaar 2009/2010 namelijk 1 : 26.
- De doelstelling op functieniveau voor ultimo 2011 is: 20 procent docenten, 40 procent kern-docenten, 30 procent hogeschooldocenten en tien procent hoofd-docenten.
- Het IBB streeft binnen de opleidingsteams naar een evenwichtige mix van docenten met minimaal een masterdiploma en docenten die kunnen bogen op een uitgebreide relevante en actuele werkervaring.
- Idealiter hebben IBB-docenten een dienstverband van 0,8 fte en zijn daarnaast werkzaam in de beroepspraktijk.
- 100 procent van het docententeam heeft relevante werkervaring.
- De formatie bedraagt zes fte verdeeld over dertien personen met een aanstelling. Daarnaast kent de opleiding zes vaste gastdocenten, die werken op contractbasis voor een specifieke module.
- De tien aspecten die door de IBB-medewerkers het meest belangrijk worden gevonden, blijken een hoge gemiddelde tevredenheidsscore op te leveren. Verder blijkt bij IBB 74 procent van de medewerkers tevreden of zeer tevreden over het werk. De gemiddelde score is positief, met uitschieters naar boven voor werksfeer en kwaliteit van de opleiding en uitschieters naar beneden voor medezeggenschapsraad en werkdruk.
- Opmerkingen t.a.v. werkdruk worden wellicht verklaard door het volgende. In september 2009 is het aantal contacturen uitgebreid (zonder uitbreiding van de formatie) en is het nieuwe PTD-systeem van kracht geworden. Het was de bedoeling dat dit door efficiënter werken en een ander toetsbeleid zonder toename van de werkdruk zou plaatsvinden. Dat is tot nu toe nog niet helemaal gelukt. Op basis van de gesprekken die het auditteam heeft gevoerd, heeft het auditteam er vertrouwen in dat dit op termijn zal resulteren in efficiënter werken en dat de werkdruk zich zal normaliseren.
- Uit bovenstaande blijkt dat het docententeam op de meeste onderdelen voldoet aan de eisen van de hogeschool en het instituut. Alleen de functieverdeling en de relatief grote flexibele formatie voldoen niet aan de eisen.
- Uit het tevredenheidsonderzoeken uit 2009, 2008 en 2007 blijken studenten positief te oordelen over hun docenten. Op alle onderdelen (op de hoogte zijn van de beroepspraktijk, inhoudelijk voldoende deskundig, didactische kwaliteiten en voldoende bereikbaar) scoren de docenten positief.

Overwegingen

Het auditteam heeft op basis van gesprekken met studenten geen signalen ontvangen dat het merendeels parttime docentschap van docenten ten koste gaat van de kwaliteit van het onderwijs, de bereikbaarheid van docenten of gepaard gaat met lesuitval. Het auditteam heeft er vertrouwen in dat er voldoende personeel wordt ingezet om het onderwijs te verzorgen.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Kwantiteit personeel tot het oordeel goed.

Kwaliteit personeel (facet 3.3)

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

- De hogeschool heeft professionaliseringsbeleid vastgelegd in de *Kadernotitie Professionalisering Hogeschool Rotterdam* (2006). In deze notitie zijn de investeringen van de hogeschool beschreven voor de doorontwikkeling van de kwaliteit van personeel. Sinds 2008 wordt ingezet op het verhogen van het opleidingsniveau van het onderwijsgevende personeel. Per 2009 geldt als doelstelling het aantal op masterniveau opgeleide docenten gefaseerd te verhogen van 50 procent naar 60 procent. Jaarlijks starten 40 docenten aan een mastertraject binnen de hogeschool. Het streven is om uiteindelijk te komen tot de streefnorm dat minimaal 70 procent van de medewerkers een academische graad of mastertitel heeft.
- Uit de CV's van de docenten blijkt dat ruim 75 procent van de docenten van ROP een relevante academische opleiding heeft afgerond. Voorts blijkt dat vier docenten met een academische opleiding ook een hbo-opleiding hebben afgerond. Alle overige docenten hebben een relevante hbo-opleiding gevolgd. Uit de CV's blijkt dat de docenten specifieke deskundigheid hebben op alle gebieden van de opleiding, zoals planologie, stedenbouw, architectuur, projectmanagement en onderzoek.
- De personeelsontwikkeling wordt op instituutsniveau gestuurd vanuit de jaarlijkse cyclus van plannings- en beoordelingsgesprekken die voor iedere medewerker van toepassing is. Zo worden, aan het begin van de cyclus met iedere medewerker resultaatafspraken gemaakt ten aanzien van het verzorgen van onderwijs, werk in de organisatie en professionalisering. Afspraken worden vastgelegd in een Persoonlijk Ontwikkelplan (*Handreiking POP* en voorbeeldformulieren POP). Vervolgens wordt, aan het eind van de cyclus, de medewerker beoordeeld op realisatie van de afspraken (*Handreiking gesprekscyclus Hogeschool Rotterdam 12 maart 2008*; gesprekscyclusformulieren directeur, lector, docentfuncties en algemeen medewerker). Hiervoor stelt de medewerker een zelfevaluatie op waarbij verschillende evaluatie-instrumenten worden ingezet, zoals 360 graden feedback, een collega-evaluatie, een docentevaluatie en module-evaluatie.
- Voor de invulling van afspraken in het kader van professionalisering is voor docerend personeel tien procent van de arbeidstijd gereserveerd (deskundigheidsbevordering van docenten, ingezet voor het verwerven van de vaardigheden die nodig zijn voor het goed uitoefenen van de functie). Naast een eventueel mastertraject, kan de medewerker in aanmerking komen voor scholing georganiseerd van de Dienst P&O. Deze dienst biedt een divers palet aan trajecten voor deskundigheidsbevordering voor onderwijzend en ondersteunend personeel. Deze trajecten zijn bijvoorbeeld gericht op versterking van kennis en vaardigheden op het gebied van onderwijskunde, didactiek, ICT of

studieloopbaancoaching. Vakinhoudelijk hebben docenten onder meer aanvullende opleiding gevolgd op het gebied van duurzame (stedelijke) ontwikkeling, projectmatig werken en regionale planning.

- Voor nieuwe docenten is er een inwerkprogramma. De uitgangspunten en invulling van het programma zijn vastgelegd in het *Meerjaren Strategisch Personeelsplan 2009-2011*. Voor beginnende docenten met geen of weinig ervaring in het verzorgen van onderwijs in het hbo wordt tevens een cursus aangeboden, gericht op algemene didactische vaardigheden, met nadrukkelijke aandacht voor het ROM. Voor nieuwe docenten zonder een didactische aantekening die met succes een jaar onderwijs hebben verzorgd, organiseert de hogeschool de Basiscursus Didactiek voor HBO-docenten. Het behalen van een didactische aantekening is een voorwaarde voor een vaste aanstelling. De in 2006 ingevoerde gesprekscyclus is een belangrijk instrument om de kwaliteiten en de ontwikkeling van de medewerkers te borgen. In de loop van ieder collegejaar worden met de direct leidinggevende minimaal twee gesprekken gevoerd: voor de zomervakantie het evaluatie- en planningsgesprek en na de zomer het beoordelingsgesprek. Ter ondersteuning van het plannings- en evaluatiegesprek is een aantal instrumenten beschikbaar (collega-evaluatie, 360 graden feedback, docentevaluatie, module-evaluatie). Plannings- en ontwikkelafspraken worden vastgelegd in een POP. De Onderwijsmanager is verantwoordelijk voor de gesprekscyclus met de docenten. Van de docenten met een tijdelijke aanstelling beschikt nog niet iedereen over een didactisch aantekening. Een aantal docenten volgt nog een didactische opleiding of gaat die in 2010-2011 volgen. Voor beginnende docenten met geen of weinig ervaring in het verzorgen van onderwijs in het hbo wordt tevens een cursus aangeboden, gericht op algemene didactische vaardigheden, met nadrukkelijke aandacht voor het ROM. Een groot aantal docenten heeft een te beperkte aanstelling om een volledige didactische opleiding te volgen. Zij volgen echter wel didactische cursussen of scholingsdagen in kader van didactiek. Nieuwe onderwijsgevendenden nemen deel aan een gedegen inwerkprogramma. De uitgangspunten en invulling van het programma zijn vastgelegd in het *Meerjaren Strategisch Personeelsplan 2009-2011*. Met het inwerkprogramma wordt onder meer beoogd de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen, medewerkers wegwijs te maken in de organisatie, behoeften ten aanzien van scholing in kaart te brengen en tijdig te signaleren of de nieuwe docent geschikt is voor het vak.
- Een andere wijze van scholing vindt plaats in de vorm van het bijwonen van lessen van collega-docenten en collegiale coaching (intervisie). De onderzoeksvaardigheden van docenten worden bevorderd door de participatie van docenten in de lectoraten. Daarnaast worden periodiek lunchbijeenkomsten georganiseerd met bijvoorbeeld aandacht voor onderzoeken van de lectoraten, internationalisering, I-labs en andere opleidingsoverstijgende onderwerpen.
- Uit de module-evaluaties van 2008-2009 en de eerste onderwijsperiode van collegejaar 2009-2010 blijkt dat studenten zeer positief oordelen over de docent voor wat betreft zijn of haar kennis en deskundigheid op het vakgebied. Daarnaast zijn positieve punten de creativiteit en positieve werksfeer. Ook de bereikbaarheid en kwaliteit van de begeleiding zijn goed. Het gemiddelde rapportcijfer is positief (*STO 2007-2008-2009 ROP*).

- De lectoren zijn betrokken bij het onderwijs. Zij hebben goed inzicht en overzicht met betrekking tot het curriculum, beschikken over voldoende inhoudelijke kwalificaties en zijn betrokken bij de opleiding.

Overwegingen

Het auditteam stelt vast dat het docententeam qua masterniveau en aantal gepromoveerde docenten aan het hogeschoolbrede streefdoel voldoet. Niet alle docenten beschikken over een didactische aantekening, maar de opleiding heeft daar voldoende aandacht voor en tracht docenten daar in te ondersteunen door parttime docenten intern op te leiden. De opleiding stelt tien procent van de tijd beschikbaar voor deskundigheidsbevordering te stellen. Via functionerings- en beoordelingsgesprekken wordt toegezien op het gewenste functioneren en wordt geïnvesteerd in professionalisering van docenten. Het auditteam is van mening dat de lectoren een goede bijdrage leveren aan de kwaliteit van het docentkorps dat bij de opleiding betrokken is en beoordeelt dit positief. De opleiding kan de inzet van deze lectoren nog verder benutten en hier zodoende nog meer haar voordeel mee doen.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Kwaliteit personeel tot het oordeel goed.

Samenvattend oordeel Inzet van personeel

Alle facetten zijn tenminste met een voldoende beoordeeld en daarmee is het onderwerp 'Inzet van personeel' positief.

2.4 Voorzieningen

Materiële voorzieningen (facet 4.1)

De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Bevindingen

- Het huisvestingsbudget van het instituut wordt periodiek vastgesteld door het College van Bestuur, op basis van het aantal lessen en de ruimtenorm per student en docent, met een extra toekenning voor vakspecifieke ruimten. Voor de aanschaf en vervanging van apparatuur krijgt het instituut een inventarisbudget toegewezen.
- Het huisvestings- en voorzieningenplan is opgenomen in een *Huisvestingsjaarplan*. De uitvoering is conform dit plan. Bij de huisvesting gaat het om:
 - Lokalen voor de uitvoering van het onderwijs in relatie tot het aantal studenten;
 - Docentwerkruimtes;
 - Ruimtes voor zelfstudie (al dan niet achter pc), groepswork, mediatheek, kantine e.d.
 - Ruimtes voor bijvoorbeeld het bedrijfsbureau, BEB en BICK.
- De opleiding is gehuisvest in het gebouw Academieplein (AP). Het binnenschools onderwijs vindt grotendeels plaats in dit gebouw. In het najaar van 2009 is de hogeschoolvestiging op RDM-Campus geopend. Deze campus is uitstekend geschikt voor projecten die samen met andere partners (bedrijven, mbo-opleidingen, andere

opleidingen van de Hogeschool Rotterdam) worden uitgevoerd. Daarnaast vindt hier voor de opleiding een gedeelte van het praktijkonderwijs plaats en worden I-labs en minoren hier plaats.

- Deels gaat het om IBB-brede voorzieningen, zoals Bedrijfsbureau, BEB en BICK. Deels gaat het om hogeschoolvoorzieningen waar IBB gebruik van maakt:
 - Mediatheek: de opleiding maakt gebruik van de mediatheek in de locatie Academieplein en van de Academie voor Bouwkunst op het RDM-terrein. De projectleider Literatuur van de opleiding overlegt met een contactpersoon van de mediatheek over de aanschaf van specifieke literatuur en materialen. Er is een opleidingsspecifiek budget van ruim € 16,00 per student per jaar.
 - ICT-voorzieningen: de Hogeschool Rotterdam heeft ter ondersteuning een aantal ICT-voorzieningen waarvan instituten en opleidingen gebruik maken, te weten:
 - een intranetomgeving (Hint), die studenten toegang geeft tot informatie over het studentenstatuut, studiefaciliteiten, mediatheek, audiovisuele middelen, de studiegids van de opleiding, roosters, roosterwijzigingen en tentamencijfers;
 - verspreid over het gebouw bevindt zich een groot aantal studie- en werkplekken met vaste pc's (inclusief pc's in lokalen: 1.200 stuks ofwel ongeveer één pc op vier studenten). Het hele gebouw is inmiddels uitgerust met voorzieningen om draadloos verbinding te maken met het hogeschoolnetwerk en internet.
 - de voorziening Nieuws on Line en Actueel.
 - de elektronische leeromgeving N@tschool, een instrument voor het communiceren van studie-informatie waarbij docenten de informatie kunnen beheren. Daarnaast worden werkstukken ingeleverd via N@tschool, waarbij deze direct worden gescand op mogelijke overtredingen op het gebied van plagiaatregels.
 - Studie- en werkplekken, waarvoor de hogeschool geen vaste norm hanteert.
 - Balie Bedrijfsbureau: onder andere de studievoortgangregistratie, leerplanbeheer, ondersteuning examencommissie, voorbereiding roosteren onderwijs. Bij de centrale IBB-balie kunnen studenten terecht met allerlei vragen.
- Borging van de huisvesting geschiedt primair door aansluiting bij de jaarlijkse *huisvestingsplannen* van de facilitaire dienst van het Academieplein.
- Een belangrijk instrument is het jaarlijks studenttevredenheidsonderzoek, waarin het thema huisvesting en voorzieningen (onder de noemer 'faciliteiten') expliciet aan de orde komt. Geconcludeerd kan worden dat studenten in het algemeen tevreden zijn. Op de meeste punten scoort de opleiding iets hoger dan het landelijke gemiddelde.
- Het auditteam heeft de faciliteiten waargenomen tijdens een rondleiding en stelt vast dat deze toereikend zijn voor de opleiding om het programma naar wens uit te voeren. De opleiding beschikt over voldoende praktijklokalen waar studenten de vereiste beroepshandelingen kunnen ontwikkelen. Het auditteam constateert ook dat de opleiding, op basis van evaluaties onder studenten, verbetermaatregelen inzet de faciliteiten te optimaliseren.
- Het auditteam heeft waargenomen dat de locatie RDM-Campus over goede ruimten beschikt voor praktijkonderwijs. Wel heeft het auditteam ervaren dat studenten en medewerkers de fysieke afstand de beperkte frequentie van de vaarverbinding tussen Noord en Zuid-oever (uurdienst) en de (door het ontbreken van hoogwaardig openbaar

vervoer vanaf de landzijde) geïsoleerde en de locatie van de RDM-Campus in verhouding tot het Academieplein als een barrière ervaren. Jongerejaars studenten ziet dit minder snel als een hindernis, maar de locatie heeft wel impact op de bereikbaarheid.

Overwegingen

Studenten geven aan tevreden te zijn over de faciliteiten en ervaren geen ruimtegebrek. Het auditteam concludeert dat eventuele klachten of opmerkingen niet leiden tot belemmeringen. De huisvestings- en ICT-voorzieningen van de opleiding zijn volgens het auditteam ruim toereikend zijn om het gewenste onderwijs te verzorgen.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Materiële voorzieningen tot het oordeel goed.

Studiebegeleiding (facet 4.2)

De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.

De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

- De studiebegeleiding is, in de vorm van *studieloopbaancoaching* (SLC), een belangrijk onderdeel van het ROM en ondergebracht in de studentgestuurde leerlijn. Op die manier komt SLC terug in elke studiefase. De uitgangspunten voor SLC zijn door de hogeschool voor ieder instituut vastgelegd in de kadernotitie *Studieloopbaancoaching aan de HR* (2006).
- Binnen SLC vindt de integratie plaats van het geleerde gericht op de competentieontwikkeling van de student (zie ook facet 2.3). Via SLC wordt onder andere gestuurd op beroepsoriëntatie, selectie en verwijzing alsmede op loopbaanoriëntatie. Hiermee wordt de gewenste studievoortgang, -planning en het bevorderen van de studentverantwoordelijkheid bewaakt en bevorderd. Ook staat de professionele ontwikkeling van de student centraal in de SLC. Studenten leren hun ontwikkeling van de studiecompetenties en de eigen studievoortgang te bewaken en te sturen. Dit gebeurt onder begeleiding van een studieloopbaancoach die, zo mogelijk, door Hogeschool Rotterdam is gecertificeerd. Student en mentor/coach hebben tenminste viermaal per jaar een individueel gesprek.
- In het kader van het hogeschoolbeleid om de diversiteit in de studentenpopulatie te vergroten, werkt de hogeschool met peercoaching (*Peercoaching aan de Hogeschool Rotterdam, juni 2007*). Binnen de opleiding zijn sinds 2009-2010 peercoaches actief. Peercoaches zijn studenten die fungeren als rolmodel, gastheer, vraagbaak en coach voor medestudenten. Peercoaching wordt in aanvulling op SLC ingezet. De studieloopbaancoach verwijst, wanneer de vraag daartoe is, een student door naar een peercoach. Afspraken met een peercoach zijn niet vrijblijvend. Deze worden vooraf vastgelegd. Een coördinator peercoaching ziet toe op naleving hiervan. De peercoach-

coördinator is verantwoordelijk voor de inzet en de rol die de peercoaches in de opleiding hebben.

- De Hogeschool Rotterdam heeft studiebegeleiding tot een speerpunt gemaakt van haar beleid. De notitie *Studieloopbaancoaching bij de HR* geeft de algemene kaders aan waarbinnen de IBB-opleidingen hun programma Studieloopbaancoaching ontwikkelen. Dit is een onderdeel van de studentgestuurde leerlijn in het ROM en omvat 5 procent van de studielast. Het IBB heeft voor studieloopbaancoaching de volgende doelen beschreven:
 - coachen en beoordelen van de individuele competentieontwikkeling in relatie tot de te verwerven algemene en specifieke beroepscompetenties, waaronder begeleiding van de door de student te maken studie- en loopbaankeuzes;
 - volgen, bewaken en bevorderen van de studievoortgang; maken en volgen van contractuele afspraken over studieplanning;
 - geven van informatie en het bieden van een sociaal-emotionele thuisbasis waar de student gezien en gehoord wordt en waarin deze gestimuleerd wordt zichzelf te overtreffen.
- In 2008-2009 zijn in het kader van het hogeschoolbrede programma Studiesucces met alle instromende studenten startgesprekken gevoerd. Deze gesprekken hadden tot doel de studenten welkom te heten en om eventuele deficiënties vast te stellen. Voor extra ondersteuning kunnen ze worden doorverwezen naar de studentendecaan, voorafgaand aan de studie een summercourse volgen, of tijdens het eerste jaar bijspijkerlessen volgen op het gebied van Nederlands. Indien tijdens het startgesprek blijkt dat studenten twijfelen over de keuze voor de opleiding, kunnen zij worden doorverwezen naar het Studiekeuzecentrum.
- In de accreditatie van 2004 scoorden de bouwopleidingen, waaronder ROP, onvoldoende op studentenbegeleiding. In het voorjaar van 2007 hebben de bouwopleidingen, waaronder ROP, besloten over te stappen van een programma gebaseerd op een portfoliomodel naar een programma op een systeem van studieloopbaancoaching (SLC) in homogene groepen per studiejaar en per opleiding. Dit conform de uitgangpunten en doelen van de Hogeschool en de kaders van IBB. Met ingang van studiejaar 2008-2009 is dit ook daadwerkelijk bij de opleiding ingevoerd.
- De opleiding heeft haar programma studieloopbaanbegeleiding vastgelegd in een *modulehandleiding SLC* algemene informatie en een modulehandleiding per studiejaar. De inhoud van de studieloopbaancoaching verschilt per fase van de opleiding:
 - In het eerste jaar wordt aandacht besteed aan de kennismaking met de opleiding en de student met zichzelf als student in relatie tot competentieontwikkeling. Daarnaast staat oriëntatie op het toekomstige beroepenveld. Studenten worden zich bewust van hun eigen individuele competenties en van de competenties waaraan nog moet worden gewerkt.
 - In het tweede jaar ligt de focus op oriëntatie op het toekomstige beroep en op de voorbereiding op de stageperiode. Er worden werkbezoeken georganiseerd. Er
 - wordt aandacht besteed aan het zoeken naar een stageplaats, het formuleren van de stageopdracht en de sollicitatieprocedure. De SLC-leerdoelen zijn gericht op wat studenten willen leren tijdens de stageperiode. Ze worden ook begeleid bij de eerste oriëntatie op de minor.

- In het derde jaar staat het functioneren tijdens de stage centraal. Er wordt dieper ingegaan op zaken die studenten tijdens de stage tegenkomen. In de intervisiebijeenkomsten leren zij hoe om te gaan met problemen tijdens de stage. Daarnaast worden ze begeleid bij de minorkeuze. Ook richt het programma zich op de vraag in welke tak van het beroepenveld studenten willen gaan werken na hun afstuderen (of wellicht de keuze om door te studeren).
- Het vierde jaar is gericht op de afstudeerstage. De aandacht gaat uit naar de eisen van de afstudeeropdracht en het zoeken van een geschikte plaats. Reflectie op de eigen competenties staat centraal. Ook wordt gekeken naar de verdere loopbaanontwikkeling van de student na het afstuderen.
- In het kader van SLC bouwt de student aan een studiedossier en een portfolio. In de loop van SLC bouwen de student en mentor gezamenlijk een studiedossier op waarin zijn opgenomen de tijdens individuele gesprekken besproken studievoortgangoverzichten uit OSIRIS en de verslagen van die gesprekken.
- Sinds 2008-2009 is er een coördinator aangesteld voor het hele SLC-programma voor alle jaren. De SLC-coördinator zorgt ervoor dat de jaarprogramma's van SLC goed op elkaar aansluiten.
- Uit het studententevredenheidsonderzoek bleek dat het tijdig bekend maken van cijfers een discussiepunt was. Docenten bleken slecht op de hoogte van de administratieve afspraken rondom administratie van cijfers. De onderwijsmanager heeft als verbetermaatregel met ingang van studiejaar 2009-2010 een korte handzame *Onderwijshandleiding* opgesteld die de docenten moeten hanteren bij het opstellen en uitvoeren van onderwijs. Ook is in het *Toetsplan ROP* expliciet aandacht besteed aan de administratieve kant van het toetsen.
- In 2008 heeft IBB nieuw SLC-beleid ingevoerd. Het nieuwe beleid is geëvalueerd en er werd geconstateerd dat het nog niet volledig paste bij de opleiding, waarop een SLC coördinator is aangesteld die verantwoordelijk werd voor het aanpassen van het nieuwe beleid aan ROP-wensen. Ook is hij verantwoordelijk voor de uitvoering van dit beleid en functioneert hij als aanspreekpunt voor alle SLC-coaches. Het nieuwe beleid is met ingang van september 2009 in werking getreden. Eind 2010, aan het einde van het collegejaar, zal een evaluatie worden uitgevoerd. Inmiddels zijn de oordelen in het studentenoverleg al positiever, in die zin dat SLC niet meer in de klachten voorkomt.
- Informatievoorziening is gericht op de bevordering van de studievoortgang en op de behoeften van de studenten. Via het studentvolgsysteem OSIRIS wordt de studievoortgang van studenten gevolgd en kunnen, wanneer gewenst, direct afspraken met studenten worden gemaakt om de gewenste studievoortgang te ondersteunen.
- Daarnaast vindt informatievoorziening richting studenten plaats via: gesprek met mentor/coach, Hogeschoolgids, intranet (Hint), Opleidingsgids, n@tschool, hogeschoolmagazine Profielen, e-mail en maandelijks nieuwsbrief.

Overwegingen

Het auditteam stelt vast dat de opleiding de studiebegeleiding op adequate en zorgvuldige wijze uitvoert. De studiebegeleiding is onderdeel van het programma en valt onder de studentgestuurde leerlijn. Het auditteam heeft geconstateerd dat de begeleiding al start voor aanvang van de studie met een startgesprek, dat de coaches dicht op de studenten

zitten en dat er gezamenlijk plannen worden opgesteld en gemonitord. Bij aanvang van de studie wordt een studieloopbaancoach aangewezen en kunnen studenten terugvallen op een peercoach. Studenten zijn zeer tevreden over het SLC-programma.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Studiebegeleiding tot het oordeel goed.

Samenvattend oordeel Voorzieningen

Alle facetten zijn tenminste met een voldoende beoordeeld en daarmee is het onderwerp 'Voorzieningen' positief.

2.5 Interne kwaliteitszorg

Evaluatie resultaten (facet 5.1)

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

- De Instituutsdirecteur is verantwoordelijk voor het kwaliteitsbeleid van het instituut en van de opleidingen van het instituut. Richtlijn daarbij is het document *Kwaliteitszorgbeleid bij de Hogeschool Rotterdam* (2006). Het motto is: 'Kwaliteit is doelbereiking'. Het kwaliteitszorgkader van de hogeschool is ontleend aan het strategisch beleid van de hogeschool en aan het accreditatiekader van de NVAO.
- De hogeschool heeft toetsbare streefdoelen geformuleerd in vier domeinen: onderwijskwaliteit, kwaliteit van management en sturing, operationele kwaliteit en systematische kwaliteitszorg. Deze streefdoelen zijn gebaseerd op de NVAO-kwaliteitscriteria en op de strategische ambities van de Hogeschool Rotterdam.
- Het kwaliteitsbeleid van het instituut en van de opleiding berust, in het verlengde van het hogeschoolbeleid, op drie pijlers:
 1. De beleids- en jaarplancycclus van planning en control (P&C-cyclus). Basis voor het management en sturing is de planvorming, vastgelegd in het meerjarig strategisch beleidsplan van het instituut. Binnen de P&C-cyclus worden de beleidsterreinen financiën, onderwijs en management en sturing onderscheiden. Het jaarlijkse managementcontract met prestatiedoelen tussen het Instituut en het CvB heeft hierbij een centrale rol. Elk instituut van de hogeschool heeft een gesystematiseerd geheel van procedures en documenten, op basis waarvan het CvB de stand van zaken met betrekking tot de kwaliteitscriteria kan vaststellen.
 2. Met de interne kwaliteitszorgsystematiek van de opleiding wordt cyclisch en methodisch gewerkt aan kwaliteitsverbetering. De kwaliteitszorg heeft betrekking op drie door Hogeschool Rotterdam vastgestelde domeinen: Onderwijskwaliteit, Kwaliteit van management en sturing, en Operationele kwaliteit. De hogeschool heeft haar doelstellingen binnen deze domeinen en de NVAO-criteria uitgewerkt in toetsbare streefdoelen (*Toetsbare streefdoelen van de Hogeschool Rotterdam, 2006*). Binnen

dit kader heeft het instituut en vervolgens de opleiding eigen kwaliteitsbeleid vastgelegd.

3. Het bureau Auditing, Monitoring en Control (AMC). Het bureau AMC biedt het College van Bestuur onafhankelijke informatie via het periodiek uitvoeren van (midterm) audits bij opleidingen en instituten, halverwege de accreditatieperiode. Dit gebeurt aan de hand van de facetten van het NVAO-kader. Daarnaast houdt het AMC reviews (ongeveer een jaar na de visitatie en na de audit) om vast te stellen hoe de opleiding is omgegaan met de adviezen van respectievelijk de visitatiecommissie en het auditteam. In 2007 heeft een interne audit plaatsgevonden bij de opleiding Ruimtelijke Ordening in Planologie (ROP). Daaruit kwamen enkele kritiekpunten naar voren (*Rapport Interne Audit IBB*, december 2007). Ten aanzien van de kwaliteitszorg werd geconstateerd dat er weliswaar veel gegevens werden verzameld, maar dat onvoldoende duidelijk werd geëxpliciteerd tot welke verbeteringen dit heeft geleid. Een ander punt van kritiek betrof het notuleren van commissievergaderingen. Een laatste aanbeveling betrof de bekendmaking van evaluatiemomenten en uitkomsten aan studenten.
- De opleiding heeft haar eigen kwaliteitsbeleid vastgelegd in *Beleid Interne Kwaliteitszorg IBB* (2008). Daarin is uiteengezet via welke instrumenten de opleiding periodiek evaluaties uitvoert: module-evaluaties, stage-evaluatie student, stage-evaluatie bedrijf, afstudeerevaluatie student, afstudeerevaluatie bedrijf, minoronderzoek, alumnonderzoek, werkgeversonderzoek, exitonderzoek (onder studiestakers), medewerkerstevredenheidsonderzoek en collega-meter (in het kader van gesprekscyclus medewerkers). Daarbij maakt de opleiding gebruik van het studententevredenheidsonderzoek (STO) dat de hogeschool eens per twee jaar uitvoert. Het laatste STO dateert van maart 2009.
- Via de verschillende evaluatie-instrumenten stelt de opleiding vast in welke mate de streefdoelen zijn gerealiseerd. Op basis van streefnormen voor tevredenheid worden evaluatie-uitkomsten geanalyseerd en, waar nodig of gewenst, verbetermaatregelen in gang gezet. De streefcijfers voor tevredenheid zijn van een aantal factoren afhankelijk. In het algemeen geldt dat onvoldoende scores (de opleiding vindt een score onder de drie een onvoldoende) altijd een aandachtspunt zijn (*Zelfevaluatierapport*). Tevens wordt indien mogelijk en relevant gebenchmarked met andere IBB-opleidingen (bij stage- en afstudeerevaluaties, studenttevredenheidsonderzoek), andere instituten van de hogeschool (bijvoorbeeld ten aanzien van voorzieningen) en landelijke cijfers.
- Een directielid van IBB heeft kwaliteitszorg in zijn portefeuille. Daarnaast heeft het instituut de beschikking over een eigen stafafdeling voor kwaliteitszorg: het Bureau voor Innovatie, Communicatie en Kwaliteit (BICK). Het BICK ondersteunt en adviseert het management ten aanzien van onderwijsinnovatie, onderwijsafstemming, voor het ontwikkelen en uitvoeren van communicatiebeleid en voor kwaliteitsvraagstukken.
- Per jaar worden door het BICK in overleg met de directie en opleidingsmanagers de verschillende kwaliteitsoverleggen gepland. Elke opleiding heeft een eigen contactpersoon bij BICK waarmee de opleidingsmanager op regelmatige basis afstemt over de kwaliteitsoverleggen en de uit te voeren kwaliteitsonderzoeken. BICK is ook betrokken bij het opstellen van de analyses van de kwaliteitsoverleggen en het opstellen van verbeterbeleid.

- Het instituut IBB heeft het beleid van de Hogeschool Rotterdam vertaald in eigen *kwaliteitszorgbeleid*.
 - Plan: De doelstellingen van het instituut worden vierjaarlijks vastgelegd in het *Strategisch Plan*. Iedere opleiding formuleert jaarlijks doelstellingen in het *jaarplan*. De NVAO-accreditatie-items komen terug in het jaarplan.
 - Naast het Strategisch Plan en de opleidingsjaarplannen zijn er IBB-brede en/of opleidingsspecifieke plandocumenten op bepaalde deelgebieden zoals personeel, rendement, internationalisering en externe betrekkingen (OIIO). Doelstellingen worden SMART geformuleerd, afhankelijk van het onderwerp als streefcijfer (bijvoorbeeld een percentage tevredenheid op een bepaald aspect) of als kwalitatief criterium (bijvoorbeeld een te realiseren product of maatregel).
 - Do: de medewerkers van IBB voeren de geplande activiteiten uit die moeten leiden tot het realiseren van de gestelde doelen.
 - Check: het IBB verzamelt systematisch informatie om na te gaan of de doelen uit de planfase zijn bereikt. Met behulp van standaard evaluatie-instrumenten en -overleggen wordt systematisch gemeten of de opleidingen voldoen aan de basiskwaliteit, zoals beschreven in het NVAO-kader. (*Kwaliteitsbeleid bij de Hogeschool Rotterdam, IBB Beleid Interne Kwaliteitszorg*).
 - Act: met behulp van de informatie die verkregen is in de checkfase worden maatregelen getroffen. Deze worden vastgelegd in de diverse vergaderverslagen.
- Ter ondersteuning van het kwaliteitsbeleid is op centraal niveau *Infoland* aangeschaft, dat sinds april 2007 bij de instituten wordt geïmplementeerd. Infoland is een softwaresysteem dat is opgezet volgens de facetten en criteria uit het NVAO-beoordelingskader. Hierin worden documenten, processen, doelen, resultaten en verbeteracties in relatie tot elkaar opgeslagen.
- Het kwaliteitszorgbeleid IBB beschrijft de evaluatie-instrumenten. Per instrument is aangegeven aan welke kwaliteitscriteria het is gerelateerd, hoe vaak het instrument wordt ingezet en bij welke doelgroep het wordt afgenomen, wie voor de uitvoering en verdere acties verantwoordelijk is, hoe de verslaglegging plaatsvindt en wat het vervolg is van de uitgevoerde evaluaties. Dit borgt dat de instrumenten systematisch worden ingezet en dat de PDCA-cyclus wordt gevolgd.
- Er worden via twee lijnen module-evaluaties uitgevoerd: schriftelijke enquêtes en feedback via het studentenoverleg.
 - De schriftelijke enquêtes (opgesteld door BICK in een IBB-breed format) worden aan het eind van het kwartaal door de docenten uitgezet onder de studenten. De onderwijsmanager beslist welke modules worden geëvalueerd op basis van de volgende criteria:
 - het studieonderdeel is nieuw;
 - het studieonderdeel is ingrijpend gewijzigd;
 - het studieonderdeel wordt door een nieuwe docent gegeven;
 - het studieonderdeel is in de afgelopen drie jaar niet geëvalueerd.
 - Elk kwartaal worden modules uit elk studiejaar geëvalueerd.
 - Studenten stellen in het studentenoverleg een eigen evaluatie van modules op. Deze worden elk kwartaal in het studentenoverleg besproken. Zie facet 5.3.

- Hogeschoolbreed wordt elke twee jaar een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder alle studenten (voltijd, deeltijd en duaal). Dit onderzoek heeft betrekking op alle onderwerpen en facetten uit het NVAO-beoordelingskader aangaande onderwijsinhoud, werkvormen, studiebegeleiding, toetsing, praktijkleren, deskundigheid en toegankelijkheid van docenten, onderwijsorganisatie, studielast en voorzieningen. Rapportage vindt plaats per instituut en per opleiding. Het instituut voert het jaar na het HR-brede tevredenheidsonderzoek een eigen onderzoek uit onder alle studenten van het instituut. Op deze manier wordt jaarlijks aandacht besteed aan de tevredenheid van studenten over bovenstaande onderwerpen. In 2009 is het studenttevredenheidsonderzoek voor het eerst landelijk uitgezet, waarmee ook een vergelijking met andere opleidingen ROP in Nederland mogelijk is (*ROP Opleidingsrapportage Studenttevredenheidsonderzoeken*).
- Feedback van studenten en alumni komt ook via externe evaluaties: de Keuzegids Hoger Onderwijs en de HBO-Monitor. In 2010 is het studenttevredenheidsonderzoek onderdeel geworden van de Nationale Studenten Enquête (NSE).
- De tevredenheid van studenten ten aanzien van de minors wordt onderzocht middels het jaarlijkse IBB minor (*Onderzoek minors 2008 (2009)*). De IBB-minors scoren redelijk tot goed.
- Het doel van het *exitonderzoek* is om voorkombare redenen voor vertrek te identificeren. Dit onderzoek is voor het eerst in studiejaar 2008-2009 uitgevoerd. Bij de uitvoering zijn nog opstartmoeilijkheden (*Exitonderzoek Ruimtelijke Ordening en Planologie 2008-2009*): er zijn weinig gesprekken gevoerd, de exitformulieren worden niet centraal bewaard en er wordt een (te) vroege peildatum gehanteerd. Van de studenten die zijn gestopt, is een aantal nooit komen opdagen, heeft een aantal een negatief studieadvies ontvangen en vindt een aantal dat de studie niet is wat men had verwacht.
- In de periode november/december 2009 is er in samenwerking met enkele andere instituten en diensten van de Hogeschool Rotterdam een medewerkerstevredenheidsonderzoek gedaan (*Medewerkerstevredenheidsonderzoek IBB, EAS, CMI, P&O (2009)*). De resultaten zijn in januari 2010 aan het instituut kenbaar gemaakt.
- De opleiding beschikt over voldoende instrumenten om alle aspecten van het onderwijs te evalueren waardoor bij elk aspect informatie uit meerdere bronnen beschikbaar is. De instrumenten worden alle ingezet. Regelmatig worden ook de instrumenten geëvalueerd. Zo is in februari 2009 de docentmeter geïntegreerd in de modulemeters.
- Uit evaluaties m.b.t. tevredenheid van studenten zijn over de onderwijsbeoordelingen blijkt dat studenten redelijk tevreden zijn. In 2009 zijn studenten meer tevreden ten opzichte van voorgaande jaren, mede doordat studenten meer worden betrokken (regulier studentenoverleg) c.q. beter worden geïnformeerd (er wordt gewerkt aan de verbetering van de verslaglegging). Ook scoort ROP in Rotterdam beduidend beter in vergelijking met het landelijk gemiddelde.
- Het gebruik van een gezamenlijke bureau als BICK heeft een positieve invloed en stimuleert de opleidingen om bewust en op eenduidige wijze te werken aan kwaliteitszorg.
- Eindoordeel over betrokkenheid bij kwaliteitszorg 7,3 t.o.v. 6,4 landelijk gemiddeld.

- Uit het medewerkertevredenheidsonderzoek afgenomen eind 2009 blijkt dat docenten ROP de kwaliteitgerichtheid van de hogeschool waarderen met een rapportcijfer 7,6. De kwaliteit en de inhoud van de eigen opleiding wordt met een 8,2 beoordeeld. Vergeleken met het gemiddelde van IBB op dit item en met het gemiddelde van andere hogescholen (benchmark), scoort ROP goed op inhoud en niveau.

Overwegingen

Het auditteam stelt vast dat de opleiding haar kwaliteitszorgbeleid heeft ingericht naar de kaders van het NVAO-accreditatiekader, het beleid van de Hogeschool Rotterdam en de eigen profilering van het Instituut voor Bouw en Bedrijfskunde. Relevante elementen van het onderwijs worden regelmatig getoetst met behulp van diverse instrumenten. Uitkomsten van evaluaties worden besproken om daaruit verbetermaatregelen te formuleren. De PDCA-cyclus is aanwezig.

Het auditteam heeft geconstateerd dat er sprake is van een volledige PDCA-cyclus, maar dat deze niet systematisch wordt toegepast. Gezien de grootte van de opleiding (ROP is een relatief kleine opleiding, met een relatief compact docentenkorps) vindt evaluatie, bijstelling en terugkoppeling veelal op informele wijze plaats. Ondanks de informele handelingswijze, is dit naar tevredenheid van de betrokkenen.

Geconstateerd is dat de directie van de opleiding voorstander is van vernieuwing, maar dat de docenten zich hierin behoudender opstellen.

Het auditteam heeft geconstateerd dat er in het laatste jaar (toewerkend naar de visitatie) een boost in documentatie te bemerken is. In het *Jaarplan ROP 2010-2011 (december 2008)* wordt benoemd dat in het kader van de accreditatie een aantal ontwikkeltaken centraal staan, zoals versterking curriculumcommissie en het schrijven van een opleidingsprofiel ter voorbereiding op het zelfevaluatie-rapport.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, vooral ten aanzien van de informele in plaats van systematische toepassing en daarmee samenhangende recente boost in documentatie, komt het auditteam voor het facet Evaluatie resultaten tot het oordeel voldoende.

Maatregelen tot verbetering (facet 5.2)

De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Bevindingen

- De opleiding heeft haar aanpak voor interne kwaliteitszorg vastgelegd in *IBB Beleid Interne Kwaliteitszorg (2008)*. Deze aanpak getuigt van een systematiek waarin de *plan-do-check-act*-cyclus is uitgewerkt. Ook komt de aanpak overeen met de systematiek en uitgangspunten die gelden op instituuts- en hogeschoolniveau.
- In het kwaliteitszorgplan van de opleiding is uitgewerkt hoe de opleiding naar aanleiding van evaluaties en nader onderzoek verbetermaatregelen in gang zet. Dit doet de

opleiding aan de hand van een verbeterplan waarin verbeteracties, doelen, termijnen, middelen en verantwoordelijkheden zijn vastgesteld.

- Resultaten vanuit evaluaties worden systematisch binnen het onderwijsteam besproken. De opleidingsdirecteur bespreekt de resultaten van de kwaliteitsmetingen, en de eventuele daaruit voortvloeiende verbeteracties, met de opleidingscommissie.
- De verbeterplannen van het instituut vloeien voort uit de verschillende evaluaties bij verschillende stakeholders en worden opgenomen in het managementcontract dat de instituutsdirectie afsluit met het CvB en dat periodiek onderwerp van gesprek is. Het auditteam heeft een managementcontract van een instituut ingezien, een rapportage van een tussengesprek en van een bilateraal overleg tussen CvB en instituut als ook een eindrapportage over een managementcontract.
- In het jaarplan van de opleiding zijn de verbeteracties opgenomen.
- Afspraken tussen College van Bestuur en instituutsdirectie over te bereiken resultaten worden vastgelegd in het managementcontract. De instituutsdirectie legt verantwoording af in de eindrapportage managementcontract. De instituutsdirectie maakt met de onderwijsmanager resultaatafspraken, die worden vastgelegd in het jaarplan. Het realiseren van de afspraken is onderwerp in de gesprekscyclus.
- Het formuleren van verbetervoorstellen is meer dan voorheen de uitdrukkelijke taak van de onderwijsmanager. De per studiejaar op te pakken items zijn vanaf 2008 opgenomen in *jaarplannen*. In de jaarplannen zijn ook de acties en actietrekkers benoemd. De onderwijsmanager krijgt de evaluatieresultaten van de bij facet 5.1 genoemde evaluatieonderzoeken en geeft de verantwoordelijke persoon of commissie de opdracht om op basis hiervan verbetervoorstellen te formuleren. Voor de evaluaties van de modules, projecten, stages en het afstuderen is dat de verantwoordelijke docent/coördinator. Voor evaluaties op curriculum- en macroniveau is dat de curriculumcommissie.
- De verbetervoorstellen worden besproken in het teamoverleg, waarin een beslissing wordt genomen. Een beslissing kan ook zijn dat het verbetervoorstel wordt voorgelegd aan een andere commissie, zoals de beroepenveldcommissie of de opleidingscommissie. Voor vastgestelde verbeterpunten wordt een persoon aangewezen die de verbetering uitvoert. Dit wordt in zijn takenpakket opgenomen.
- Controle op de uitvoering vindt plaats via de gesprekscyclus.
- Wat er met de evaluaties is gedaan richting verbetering van het curriculum, is terug te vinden in de *blauwdrukken*. In deze blauwdrukken wordt kort geëvalueerd hoe het afgelopen jaar is verlopen en wordt per item zoals studentenoverleg, module-evaluaties en toets aan de BOKS, aangegeven welke adviezen zijn gegeven en welke opgepakt worden. De onderwijsmanager legt deze blauwdrukken voor aan de opleidingscommissie, waar deze besproken worden.
- Naar aanleiding van de visitatie in 2004, zijn er verbeteracties in gang gezet. De opleiding scoorde, net als de andere bouwopleidingen onvoldoende op de onderdelen evaluatie resultaten en studiebegeleiding. Deze aandachtspunten zijn instituutsbreed opgepakt onder leiding van BICK en is men overgestapt op het Studieloopbaancoaching en is het Portfoliosysteem beëindigd (zie facet 4.2). Aansluitend op het Hogeschool beleid is in 2006 gestart met het omvormen van het bestaande kwaliteitsbeleid tot de

systematische PDCA-cyclus. De uitkomsten van verschillende evaluatie-instrumenten hebben een bijdrage geleverd in de verdere ontwikkeling van de opleiding door ze als discussiestukken in te brengen in de verschillende commissies.

- Naar aanleiding van de interne audit van 2007 is de opleiding met ondersteuning van BICK er weer voor gaan zorgen dat de curriculumcommissie, het docentenoverleg, opleidingscommissies, studentenoverleg en beroepenveldcommissie regulier bijeenkomen en er goede verslaglegging wordt gedaan.
- Studenten geven aan tevreden te zijn over de verbetermaatregelen die worden genomen. Zij merken dat hun opmerkingen worden ingebracht en dat de uitkomsten via de studentvertegenwoordigers worden teruggekoppeld.

Overwegingen

Op grond van het bestudeerde materiaal en de gesprekken met docenten, studenten en werkveld stelt het auditteam vast dat de opleiding verbeteringen doorvoert naar aanleiding van evaluaties. Verbetermaatregelen komen in onderling overleg (bilateraal) tot stand en worden zichtbaar opgepakt.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Maatregelen tot verbetering tot het oordeel goed.

Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en het beroepenveld (facet 5.3)

Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

- In het kwaliteitszorghandboek van de opleiding (*IBB Beleid Interne Kwaliteitszorg (2008)*) is vastgelegd dat de studieleiding kan aantonen op welke wijze de medewerkers, studenten, alumni en het beroepenveld zijn betrokken bij evaluatieonderzoek en het formuleren van verbeterplannen.
- Met de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs zijn docenten continu actief betrokken bij de kwaliteitszorg van de opleiding. Docenten nemen periodiek deel aan teamoverleggen.
- Studenten zijn op verschillende manieren betrokken bij de continue verbetering van het onderwijs. Studenten nemen deel aan module- en docentevaluaties waarin de tevredenheid over de inhoud van het onderwijs wordt geëvalueerd en een keer per twee jaar nemen studenten deel aan het hogeschoolbrede STO. Ook nemen studenten deel aan stage- en afstudeerevaluaties en minoronderzoeken. Uitkomsten van evaluaties worden per instituut en per opleiding gepresenteerd op basis waarvan eventuele verbetermaatregelen in gang worden gezet.
- Een vertegenwoordiging van de studenten van de opleiding neemt deel aan de opleidingscommissie van de opleiding die periodiek overleg voert over de inhoud van en organisatie rondom de opleiding. Binnen de opleidingscommissie worden tevens evaluatie-uitkomsten besproken.

- Naast studentenoverleg en de opleidingscommissie, leveren studenten ook een bijdrage via en de instituutsmedezeggenschapsraad.
- De opleiding voert een enquête uit onder afgestudeerden, organiseert alumnbijeenkomsten en neemt deel aan de HBO-Monitor (vergelijk facet 6.1). Evaluatie-uitkomsten worden binnen de interne kwaliteitszorg geanalyseerd en kunnen aanleiding zijn voor verbetermaatregelen.
- Voor alle stakeholders is beschreven welke instrumenten worden gebruikt bij de evaluatie en met welke regelmaat de evaluaties worden afgenomen. De opleiding streeft ernaar alle voorgenomen acties uit het kwaliteitsplan ten uitvoer te brengen. Binnen het systeem van kwaliteitszorg worden partijen betrokken bij dat deel van de opleiding waar hun belangen zich concentreren.
- De opleidingscommissie, het studentenoverleg en de beroepenveldcommissie zijn tot 2008 niet regelmatig bijeen gekomen. Door de kleine omvang van de opleiding was de aanvullende waarde van meerdere commissies beperkt. Er was wel sprake van intensieve ad hoc contacten tussen docenten en stakeholders (1-op-1 contacten tussen studenten en docenten). Mede op advies van de interne audit commissie zijn, conform het *Besluit aanpak kwaliteitszorg bij ROP 2008* met ingang van studiejaar 2008 de bovengenoemde commissies structureel bijeen geweest. Van deze bijeenkomsten zijn verslagen opgesteld die via een gedeelde digitale map beschikbaar en terug te lezen zijn voor alle docenten. De opleiding is zich ervan bewust dat structureel overleg en heldere opvolging daarvan een goede basis is voor kwaliteitszorg. De opleiding maakt hierin progressie. Het is van belang om deze structuur in stand en op niveau te houden.
- De onderwijsmanager van de opleiding ROP voert ieder kwartaal gesprekken met studentvertegenwoordigers om het onderwijs te evalueren (studentenoverleg). De nadruk ligt op de evaluatie van de modules en op moduleoverstijgende zaken, zoals samenhang, studielast, roostering en organisatie. De studenten kunnen ook eigen punten in brengen. Studenten nemen deel aan de digitale en schriftelijke evaluaties en tevens mondelinge evaluaties (via groepsvertegenwoordigers in het studentenoverleg), waarin mogelijke verbetermaatregelen worden geïnventariseerd. Studenten zijn vertegenwoordigd in de opleidingscommissie (drie studentleden), die gevraagd en ongevraagd het opleidingsmanagement adviseert over de kwaliteit van het onderwijs.
- Docenten zijn bij kwaliteitszorg betrokken door deelname aan organen waar kwaliteitszorg expliciet aan de orde komt: het docentenoverleg (alle docenten), de curriculumcommissie (drie docenten), de opleidingscommissie (drie docentleden) en de beroepenveldcommissie (diverse docenten). Ook is de toetscommissie ROP (twee docenten) in 2010 van start gegaan, als onderdeel van de curriculumcommissie. Evaluatieresultaten worden met docenten besproken: individueel, in het teamoverleg of in de curriculumcommissie (afhankelijk van het onderwerp). Docenten initiëren verbeteracties en leveren bijdragen aan verbeteractiviteiten en aan onderwijsontwikkeling.
- Wat er met de evaluaties is gedaan richting verbetering van het curriculum, is terug te vinden in de blauwdrukken. In deze blauwdrukken wordt kort geëvalueerd hoe het afgelopen jaar is verlopen en wordt per item zoals studentenoverleg, module-evaluaties en toets aan de *BOKS*, aangegeven welke adviezen zijn gegeven en welke opgepakt

worden. De onderwijsmanager legt deze blauwdrukken voor aan de opleidingscommissie, waar deze besproken worden.

- Het eigen functioneren wordt geëvalueerd in de gesprekscyclus en de tevredenheid in het medewerkertevredenheidsonderzoek.
- De opleiding krijgt waardevolle feedback vanuit het werkveld via:
 - opdrachtgevers van projecten
 - beroepenveldcommissie
 - externe deskundigen bij afstudeersessies
 - evaluaties onder stage- en afstudeerbegeleiders vanuit het bedrijf
 - alumni- en werkgeversonderzoeken
- Elk jaar worden door de stage en afstudeercoördinator de gelopen stages en afstudeeropdrachten geëvalueerd met de opdrachtgevers uit het werkveld. De verslagen worden besproken en teruggekoppeld in curriculumcommissie en docentenoverleg. Daarnaast komt tweemaal per jaar de beroepenveldcommissie bijeen om over de output van de opleiding te praten. Via beide kanalen volgen adviezen welke kennis en vaardigheidsonderdelen nog extra aandacht behoeven.
- ROP heeft een actueel alumnibestand en onderhoudt contact met alumni, middels jaarlijkse alumnibijeenkomsten en de alumnionderzoeken. Van de bijeenkomsten worden korte evaluatieverslagen opgesteld en in het curriculumoverleg en docentenoverleg besproken.
- Het niet adequaat inlichten, heeft in het verleden wel eens tot teleurstellingen geleid. Weliswaar werden verbeteringen doorgezet, maar hierover werd onvoldoende gecommuniceerd (*Rapport Interne Audit IBB, 2007*). De komst van het reguliere studentenoverleg, met een goede opkomst van studenten, heeft de communicatie verbeterd. Ook worden regulier binnen IBB studentennieuwsbrieven opgesteld. In 2009 is daarnaast gebruik gemaakt van een nieuwsbrief van de onderwijsmanager voor de studenten om de vele ontwikkelingen en wijzigingen bij de studenten kenbaar te maken.
- Vertegenwoordigers van het werkveld van de opleiding hebben zitting in de beroepenveldcommissie. De beroepenveldcommissie ondersteunt de opleiding door signalen uit het werkveld, over actuele relevante ontwikkelingen, af te geven en samen met de opleiding te bediscussiëren. Verder voorziet de beroepenveldcommissie waar wenselijk de opleiding van feedback over haar doelstellingen en curriculum.

Overwegingen

Het auditteam stelt vast dat de opleiding de belanghebbenden bij de kwaliteitszorg van het onderwijs betreft.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overweging komt het auditteam voor het facet Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en het beroepenveld tot het oordeel goed.

Samenvattend oordeel Interne kwaliteitszorg

Alle facetten zijn tenminste met een voldoende beoordeeld en daarmee is het onderwerp 'Interne kwaliteitszorg' positief.

2.6 Resultaten

Gerealiseerd niveau (facet 6.1)

De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Bevindingen

- De instituutsdirectie is ervoor verantwoordelijk dat de opleidingen systematisch borgen dat de beoogde eindkwalificaties van de opleiding door de afgestudeerden zijn bereikt.
- De opleiding borgt het gewenste eindresultaat via het toetsen van de eindkwalificaties in het afstuderen van de student. De verschillende competenties die aan de eindkwalificaties ten grondslag liggen, komen terug in de diverse modules. Het *BOKS* ziet erop toe dat alle competenties voldoende terugkomen in het curriculum en dat de samenhang geborgd is.
- Procedures, wijze van toetsing en de beoordelingscriteria van het afstuderen staan beschreven in de *afstudeerhandleiding*. Voor afstudeeropdrachten gelden de volgende eisen:
 - Ze vereisen integraal denken; de maat hiervoor is dat de opdracht betrekking heeft op minimaal drie competenties van de opleiding.
 - Ze vloeien voort uit een reële behoefte van de organisatie.
 - Ze hebben actualiteitswaarde; het gaat dus om een beroepsprobleem dat actueel is.
 - Ze zijn voldoende complex: zodat studenten kunnen aantonen dat zij voldoen aan het bachelorniveau (Dublin Descriptoren) en aan de bijbehorende competenties van de opleiding.
 - Ze sluiten aan bij de eigen belangstelling, interesse en POP van de student.
 - Ze kunnen redelijkerwijs binnen de afstudeerperiode worden afgerond.
- Borging van het afstuderen vindt plaats op de volgende manieren: de beoordeling van het afstuderen wordt gedaan met behulp van de begeleidend docent, een tweede lezer (docent) en de extern deskundigen vanuit het werkveld. Die drie partijen moeten tot consensus komen over de beoordeling. De bedrijfsbegeleider wordt ook om zijn oordeel gevraagd, maar deze heeft alleen een adviserende rol. Er is minimaal één bezoek van de begeleider van de opleiding aan de stageplaats of de werkplek. Daarnaast is er de eindpresentatie. De opleiding is in alle gevallen eindverantwoordelijk voor de beoordeling. Er is gekozen voor inzet van een tweede beoordelaar met het oog op vergroten van de betrouwbaarheid van de beoordeling. Het afstuderen en de borging van de kwaliteit hiervan is een onderwerp tijdens de docentenvergaderingen. Borging van de kwaliteit van de beoordeling van de bedrijfsopdrachten vindt plaats via collegiale consultatie.
- Het afstuderen wordt afgerond met een afstudeerzitting waarop de studenten hun bevindingen moeten presenteren en verdedigen. Er wordt met name gelet op de kwaliteit van het onderzoek (kennis hebben en toepassen), de argumentatie (oordeelsvorming) en de overtuigingskracht (communicatie) en de mate waarin de student zich wegwijs heeft gemaakt, expert is geworden op het onderwerp en nieuwe kennis en vaardigheden heeft verworven (leervaardigheden). De opleiding beschikt over een overzicht waarin de Dublin

descriptoren per beoordelingsonderdeel van het afstuderen zijn beschreven (*Dublin descriptoren bij het afstuderen IBB*).

- Het eindcijfer is een gewogen gemiddelde van de volgende vier deelcijfers: het functioneren in de afstudeerorganisatie (twintig procent), het afstudeerverslag (50 procent), de presentatie (tien procent) en de verdediging (twintig procent). Studenten moeten voor alle vier een voldoende behalen.
- Het auditteam heeft (tenminste) tien eindwerkstukken van recent afgestudeerden bestudeerd en stelt vast dat het gerealiseerde niveau van de opleiding voldoet aan het hbo-bachelorniveau, al zijn er verbeteringen mogelijk met betrekking tot de mate van diepgang, beperking van de scope en vergroten van de zelfstandigheid en individuele beoordeling van studenten. De verbetermaatregelen die zijn ingevoerd in het curriculum moeten nog hun uitwerking vinden in de nieuwe lichter afstuderende studenten.
- Naast de beoordeling van het gerealiseerde niveau binnen de afstudeerfase, verifieert de opleiding periodiek de tevredenheid in het veld over de opleiding. De opleiding voert jaarlijks een alumni-enquête uit waarin de tevredenheid onder afgestudeerden wordt gemeten over het niveau dat zij hebben bereikt in hun opleiding en over de mate waarin zij de aansluiting op de beroepspraktijk ervaren (*Opleidingsrapport Alumni-onderzoek 2010*). Volgens de beleidsnota *Het Hoogste Goed (2007)* van OCW, waaraan Hogeschool Rotterdam zich conformeert, dient in 2011 tenminste 60 procent van de ondervraagde afgestudeerden tevreden te zijn over het bereikte niveau. Ook neemt de opleiding deel aan de HBO-Monitor.
- Uitkomsten van de verschillende enquêtes die in het veld worden afgenomen, worden binnen de systematiek voor interne kwaliteitszorg geanalyseerd en leiden waar wenselijk tot verbetermaatregelen.
- In het gesprek met het auditteam heeft de vertegenwoordiging van de beroepenveldcommissie aangegeven dat afstuderende studenten nog onvoldoende kunnen omgaan met de (politieke) omgeving waarin zij werkzaam zijn. Afstuderende studenten zouden hier volgens hen meer op voorbereid moeten worden. Uit het *Opleidingsrapport Werkgeversonderzoek 2010* blijkt dat andere werkgevers dit herkennen. Uit dit onderzoek blijkt dat de aspecten Bestuurlijke organisatie, Beleid, Wet- en regelgeving, Bedrijven, Openbare ruimte, Communicatie, Projectplanning, Analyseren, Omgaan met verschillende belangen, Samenwerken, Vergaderen en Verwoorden van informatie het belangrijkste gevonden worden. De aspecten Theorie Ruimtelijke Ordening en Planologie, Beleid, Wet- en regelgeving, Economische kennis en Verwoorden van informatie zouden meer aandacht mogen krijgen.
- Uit onderzoek onder werkgevers van recent afgestudeerden (*Opleidingsrapport Werkgeversonderzoek 2010*) blijkt dat werkgevers over het algemeen positief zijn over het niveau van ROP'ers van de HR: ze zijn proactief, flexibel en leren snel. ROP'ers van de HRO zijn breed opgeleid, maar zouden zich beter kunnen specialiseren in detailuitvoering van stedenbouw. De taalbeheersing laat over het algemeen te wensen over bij afgestudeerde hbo'ers.
- Werkgevers kennen het curriculum te beperkt om te bepalen of de opleiding voldoende inspeelt op actualiteiten, maar hebben een positieve indruk. Aandachtspunten zijn wet- en regelgeving, financieel-economisch inzicht, de sociaal-maatschappelijke kant van de beroepspraktijk en het thema 'krimp'.

- De aansluiting tussen de opleiding en beroepsuitoefening wordt door werkgevers wisselend tot goed ervaren. Een aantal werkgevers geeft aan dat zij zelf afgestudeerden verder inwerken en opleiden, vooral op het gebied van het omgaan met omgevingsfactoren.
- De alumni vormen een belangrijke toetssteen voor de bereikte inhoudelijke resultaten van de opleiding in het werkveld. Met informatie van de alumni kan de opleiding het programma actualiseren. Daarnaast is sociale cohesie een belangrijke factor voor studiesucces. Een goede band, met de alumni is ook zeer stimulerend voor het docententeam en de huidige studenten. BICK zet een maal per drie jaar een alumnionderzoek uit. In 2010 is dit onderzoek voor het eerst uitgevoerd. In april 2010 zijn 51 afgestudeerden gevraagd de enquête in te vullen. 13 alumni hebben gereageerd (*Opleidingsrapport Alumnionderzoek, 2010*). De aansluiting tussen de huidige functie en de opleiding ROP wordt door 82 procent van de respondenten voldoende tot (zeer) goed beoordeeld. 18 procent van de respondenten vindt de aansluiting slecht.
- De opleiding organiseert jaarlijks een alumnibijeenkomst, conform vastgesteld *Alumnibeleid*. Tijdens deze bijeenkomsten actualiseert de opleiding de gegevens van de alumni, omtrent werk en vervolgopleiding. Daarnaast consulteert de opleiding het werkveld via de beroepenveldcommissie; leden van de beroepenveldcommissie zijn een belangrijke gesprekspartner voor de opleiding. In 2009 is daarnaast het eerste *werkgeversonderzoek* gehouden.

Overwegingen

Uit de enquêtes blijkt dat alumni en het werkveld de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk voldoende tot goed vinden. Ook de alumni en vertegenwoordigers van het beroepenveld die het auditteam hierover sprak zijn positief, al misten zij in het programma wel aandacht voor met name de sociaal-maatschappelijke kant (het omgaan met teleurstellingen als gevolg van het 'niet landen' van een voorstel bij de opdrachtgever is een ontwikkelpunt voor afstudeerders). Het auditteam is over het algemeen positief over de afstudeerwerken van studenten en stelt vast dat het gerealiseerde niveau van de opleiding voldoet aan het hbo-bachelorniveau. Het auditteam neemt hierbij in overweging dat er een aantal verbetermaatregelen in het curriculum is ingezet dat nu nog niet in de huidige afstudeerproducten wordt teruggezien, maar dat wel zijn uitwerking zal krijgen bij de volgende lichtingen. De afstudeerwerken zijn erg gericht op het stedenbouwkundige aspect van de opleiding in de ogen van het auditteam en in mindere mate gericht op planologie. Het auditteam heeft vastgesteld dat het gerealiseerde niveau van de opleiding voldoet aan het hbo-bachelorniveau, maar dat er verbeteringen mogelijk zijn met betrekking tot de mate van diepgang, beperking van de scope en vergroten van de zelfstandigheid en individuele beoordeling van studenten. De verbetermaatregelen die zijn ingezet, moeten nog hun uitwerking vinden in de nieuwe lichting afstuderende studenten.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen, vooral ten aanzien van de scope en diepgang van het afstudeerwerkstuk, de individuele beoordeling en de ingezette (maar nog niet volledig tot ontwikkeling gekomen) verbetermaatregelen, komt het auditteam voor het facet Gerealiseerd niveau tot het oordeel voldoende.

Onderwijsrendement (facet 6.2)

Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.

Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Bevindingen

- De opleiding heeft de volgende streefcijfers geformuleerd voor het onderwijsrendement:
 - propedeuserendement: 70 procent na twee jaar, waarvan 30 procent na een jaar (dit was 28 procent);
 - onderwijsrendement: het aantal langstudeerders blijvend verminderen tot vijf procent;
 - diploma binnen vijf jaar: 60 procent;
 - studieduur afgestudeerden: 50 maanden.
- In de gesprekken tussen instituutsdirectie en de opleiding wordt geanalyseerd welke factoren van belang zijn in relatie tot de instroom, de doorstroom en het rendement van de opleiding. Op grond van deze rendementsgesprekken formuleert de studieleiding een plan van aanpak voor versterking van de rendementen in het *Rendementsplan ROP* (2010).
- De rendementgegevens van de opleiding maken ook deel uit van het managementcontract tussen de instituutsdirectie en het CvB (vergelijk facet 5.2). De voortgang wordt bewaakt in bilateraal overleg tussen het college en de instituutsdirecteur. In het najaar worden aan de hand van de startmonitor de instroom, uitval en het opleidingsrendement besproken; in het voorjaar worden aan de hand van de voortgangsmonitor de studieresultaten in het lopende opleidingsjaar besproken.
- Voor de opleiding wordt vanaf het collegejaar 2007-2008 jaarlijks een rendementsplan opgesteld, gebaseerd op de cijfers uit de Startmonitor van de Hogeschool Rotterdam.
- Het was de bedoeling om de Startmonitor verder uit te bouwen tot een Voortgangsmonitor waarin het totale verloop van de studie gevolgd kan worden. Dit plan is in 2009 vervangen door de ontwikkeling van een meer geavanceerd instrument: de Cockpit. In dit managementinformatiesysteem worden gegevens uit allerlei systemen (personeel, studenten, financiën) gegenereerd. Zo kunnen met betrekking tot de voortgang van studenten actuele prestaties op allerlei niveaus getoond worden: van het instituut, van de opleiding, van het cohort en van de individuele student.
- Op het moment van schrijven van dit rapport is de Cockpit grotendeels gereed maar blijkt dat de opgeleverde informatie nog niet steeds correct is.
- Ieder jaar in november vinden rendementsgesprekken plaats met de onderwijsmanager, de projectleider van het rendementsproject en de directie, waarbij het *Rendementsplan* van de opleiding wordt besproken. Hierin worden doelen geformuleerd, wordt teruggekeken naar de mate waarin de doelen van het voorafgaande jaar zijn behaald en worden activiteiten voor het nieuwe studiejaar vastgesteld. Halverwege het studiejaar vinden voortgangsgesprekken plaats, waar wordt besproken hoe de voortgang van de studenten is, op module- en studentengroepniveau. De studentenaantallen bij ROP zijn relatief gering met een kleine instroom. Consequentie hiervan is dat de rendementscijfers over de jaren nogal kunnen fluctueren.

- De instroom blijft redelijk constant (circa 40 instromende studenten per jaar). Hetzelfde beeld bestaat landelijk waardoor het marktaandeel ook constant is. 2004 was een moeilijk jaar: 47 procent van de ingestroomde studenten is uitgevallen binnen een jaar. Daarna is er bijna niemand meer uitgevallen van deze lichter (HBO-raad 2010).
- Het propedeuserendement binnen een jaar benadert met 30 procent het streefcijfer. Het rendement binnen een jaar neemt sinds 2005 gestaag toe.
- Het propedeuserendement binnen twee wordt behaald met 73 procent.
- Van het cohort 2005 had 43 procent al na vier jaar het diploma behaald. Op basis hiervan is te verwachten dat het streefcijfer van 60 procent na vijf jaar gehaald zal worden. Het landelijke ROP-gemiddelde ligt tussen de 55 en 60 procent.
- Het hogeschoolbrede programma *Studiesucces voor iedereen!* voorziet in het periodiek monitoren en analyseren van gegevens met betrekking tot de instroom, uitval en doorstroom van studenten in propedeuse en hoofdfase. Deze gegevens zijn gedifferentieerd naar onder andere sekse, etniciteit en vooropleiding. Ze vormen de basis van waaruit de opleidingen gerichte maatregelen kunnen treffen ter verhoging van het studiesucces. Beoogde doelen en acties worden vastgelegd in een plan van aanpak. Het programma voorziet tevens in een effectmeting.
- Rendement staat hoog op de agenda, mede door het hogeschoolbrede programma rondom *Studiesucces*. Er wordt expliciet aandacht aan geschonken middels het *Rendementsplan* van de opleidingen. Het *Rendementsplan* beschrijft onder meer de maatregelen die de opleidingen treffen om het studiesucces te vergroten, bijvoorbeeld door de inzet van peercoaches. Ook de andere kant van de medaille wordt belicht: er is positieve aandacht voor studenten die het goed doen en bijvoorbeeld hun propedeuse in een jaar halen. Inmiddels ontlopen de cijfers ten aanzien van het propedeuserendement de streefcijfers nauwelijks.
- Verbeteracties die in het *Rendementsplan* zijn opgenomen, zijn vooral gericht op de eerste twee jaar van de opleiding en op het behalen van de propedeuse:
 - finetuning PR en studievoorlichting, gericht op verbetering instroom;
 - goed presterende eerstejaars belonen en een feest maken van de Propedeuse uitreiking;
 - startgesprekken voeren en screening van aankomende studenten;
 - voortgaan op de weg van intensieve SLC intensiveren op individueel niveau;
 - crash courses organiseren voor herkansingen
 - spreiding in toetsvormen en daardoor studielast;
 - letten op de kleine kwaliteit “goed voorbeeld doet goed volgen” o.a. tijdig toetsen nakijken en bekendmaken cijfers;
 - verbeteractie die in het *Rendementsplan* is opgenomen, met betrekking tot de langstudeerders, is dat de opleiding een eigen analyse maakt van oorzaak van vertragingen.

Overwegingen

Het auditteam stelt vast dat de opleiding goed op weg is de gestelde streefcijfers en daarmee het opleidingsrendement te behalen. De instroom van studenten is vrij constant en de uitval in het propedeusejaar schommelt (met uitzondering van 2004) tussen de elf en

veertien procent. Er vindt een startgesprek plaats voor aanvang van de studie en gedurende de studie worden studenten intensief begeleid, wat het onderwijsrendement te goede komt. Tevens vormt verbetering van het rendement onderwerp van gesprek en zijn er diverse maatregelen benoemd, die voor een deel al in werking zijn.

Conclusie

Op grond van bovenstaande bevindingen en overwegingen komt het auditteam voor het facet Onderwijsrendement tot het oordeel goed.

Samenvattend oordeel Resultaten

Alle facetten zijn tenminste met een voldoende beoordeeld en daarmee is het onderwerp 'Resultaten' positief.

3 Bijlagen

Bijlage 1 Deskundigheden auditteam

Deskundigheid cf. Protocol VBI's	Lid auditteam: Mevrouw ir. M. Huffstadt	Lid auditteam: De heer drs. A.J. Menkveld	Studentlid auditteam: De heer E.J. Hermesen	Lid auditteam NQA: Mevrouw E.J. Dijkema MSc
Relevante werkvelddeskundigheid	X	X		
Vakdeskundigheid: Vertrouwd met meest recente ontwikkelingen	X	X		
Vakdeskundigheid: Vertrouwd met lesgeven en beoordeling en toetsing minstens op niveau/oriëntatie te beoordelen opleiding	X			
Onderwijsdeskundigheid	X			X
Studentgebonden deskundigheid			X	
Visitatie- of auditdeskundigheid	X	X	X	X

Nadere informatie over de achtergronden van de leden van het auditteam:

Mevrouw ir. M. Huffstadt

Mevrouw Huffstadt is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van stedelijke vernieuwing en gebiedsontwikkeling. Bovendien heeft mevrouw Huffstadt onderwijservaring als lector Regie Stedelijke Vernieuwing bij Hogeschool Utrecht. Voor deze visitatie heeft mevrouw Huffstadt onze handleiding voor auditteamleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2004	Financiën voor niet financiële managers, Twynstra Gudde
2000	Masterclass Interim Management, RSM Erasmus
1990	Project- en procesmanagement, Twynstra Gudde
1982	Doctoraalexamen Woonecologie Landbouw Universiteit Wageningen
1975	Kandidaatsexamen Nederlands Recht, Rijksuniversiteit Utrecht

Werkervaring:

2004 – heden	Lector Regie Stedelijke Vernieuwing – Hogeschool Utrecht
2000 – 2004	Raad van Toezicht “Woningstichting Volksbelang”
1994 – heden	Partner in Breebaart & Huffstadt bv, Bureau voor interim- en projectmanagement in de ruimtelijke ordening en stedelijke ontwikkeling
1990 – 1994	Hoofd van de projectorganisatie stadsvernieuwing bij de Dienst Bouwen en Wonen in Den Haag
1982 – 1990	Projectleider stadsvernieuwing in Gouda en Den Haag

Publicaties:

- Schakelen door de schalen, N-reeks, KEI, 2007
- Via projectonderwijs naar effectief competentiegericht leren, Thema, 2007
- Output: Stedelijke vernieuwing in balans, Nirov, 2007
- Artikel Lectoraat Regiestedelijke vernieuwing en KGO, HU-Flux, 2006
- Artikel lectoraten (ism Leijnse), VNO/NCW, 2006
- Monumentenzorg ontmoet stedelijke vernieuwing, Trajectum, 2006
- Van prestatieafspraken naar gebiedsafspraken, Aedes Magazine, 2005
- Aandacht voor de oude wijken, HU-Flux, 2005

De heer drs. A.J. Menkveld

De heer Menkveld is ingezet als lid van het auditteam vanwege zijn deskundigheid op het gebied van ruimtelijke ordening en planologie. Voor deze visitatie heeft de heer Menkveld onze handleiding voor auditteamleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1977-1983	Atheneum A
1983-1989	Sociale Geografie (bijvakken Bouwkunde en Planologie)
2009	Mediation

Werkervaring:

1990-1992	Onderzoeker OTB (onderzoeksinstituut Technische Bestuurskunde) TU-Delft
1992-1995	Beleidsmedewerker Volkshuisvesting gemeente Lopik
1995-1998	Beleidsmedewerker Wonen Bestuur Regio Utrecht (BRU)
1998-2006	Coördinator Wonen Gemeente Spijkenisse
2001-2006	Fractievoorzitter GroenLinks gemeenteraad Gouda
2006-2010	Wethouder ruimtelijke ordening, wonen, bouw- en woningtoezicht, wijkaanpak, onderwijs, gemeente Gouda
2010-heden	Projectleider Gemeente Spijkenisse

De heer E.J. Hermesen

De heer Hermesen is ingezet als studentlid. Hij is vierdejaars student Ruimtelijke Ordening & Planologie bij Hogeschool Utrecht. De heer Hermesen is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Hermesen aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2007-heden	Hogeschool Utrecht, Ruimtelijke Ordening & Planologie (hbo)
2004-2007	ROC Midden Nederland, Multimedia (mbo)
2003-2004	Hogeschool Utrecht, Multimedia (hbo)
1997-2003	't Hooghe Landt College - Amersfoort, profiel Natuur & Techniek (havo)

Werkervaring:

2009-heden	DHL Same Day, koerier
2009-heden	Gemeente Amersfoort, stagiair afdeling Verkeer en Vervoer
2009	AGV Movares, stagiair op de afdeling Verkeer
2007-2009	Admium, webdesigner en programmeur
2007	Admium, stagiair webdesigner en programmeur
2006	Reproka Visuele Communicatie, stagiair webdesigner en programmeur
2003-2008	Stichting Amant, receptiemedewerker
2001-2003	Houtrust, gastheer en barman
2000-2001	Albert Heijn, vakkenvuller
2000	C1000, vakkenvuller

Mevrouw E.J. Dijkema MSc

Mevrouw Dijkema is ingezet als NQA-auditor. Zij heeft expertise opgebouwd in projectmanagement, kwaliteitsmanagement, verbeter-/verandermanagement en (financiële) processen. Zij heeft een aantal publicaties op haar naam staan. Mevrouw Dijkema heeft de interne training NQA-auditor gevolgd. Zij is bekend met het proces van accreditatie in het hoger onderwijs en is verder ingewerkt binnen de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2005-2007	Master of Science Business Administration: Change Management, Rijksuniversiteit Groningen
2002-2005	Bachelor of Science Bedrijfskunde, Rijksuniversiteit Groningen
1996-2002	Gymnasium, Economie & Maatschappij, Roelof van Echten College, Hoogeveen

Werkervaring:

2010-heden	Consultant Organisation & Control bij BDO Consultants B.V., Utrecht
2007-2009	Junior Consultant bij BDO Business Control B.V., Utrecht
2006-2007	Afstudeeronderzoeker bij Axenza Lentis (voorheen GGz Groningen), Zuidlaren

Bijlage 2 Onafhankelijkheidsverklaring auditteam

Netherlands Quality Agency

Bladnummer 3

Onafhankelijkheidsverklaring lid van het auditteam

Ondergetekende,
lid van het auditteam bij de kwaliteitsbeoordeling* van het opleidingsprogramma:

Ruimtelijke Ordening en Planologie,

van Hogeschool Rotterdam

visitatiedatum: 21 september 2010

verklaart hierbij geen relaties of banden, privé noch zakelijk, te onderhouden met de hierboven genoemde opleiding(en) en instelling en zulke relaties, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve kunnen beïnvloeden, de afgelopen vijf jaar met de te beoordelen opleiding(en) en de afgelopen twee jaar met de instelling ook niet te hebben gehad. Dit geldt voor advieswerk.

Naam : mevrouw ir. M. Huffstadt

Geboortedatum : 5-1-1954

Handtekening :

Datum : 4 september 2010

* Het panellid dat betrokken is bij deze kwaliteitsbeoordeling maakt deel uit van een panel dat bestaat uit minstens vier leden. De meerderheid van deze panelleden heeft geen arbeidsrelatie met NQA.

©NQA Contract leden auditteam vs 2.0

007A2010.15

Fortis Bank 24 00 31 679
Handelsregister: 27262070

Onafhankelijkheidsverklaring lid van het auditteam

Ondergetekende,
lid van het auditteam bij de kwaliteitsbeoordeling* van het opleidingsprogramma:

Ruimtelijke Ordening en Planologie,

van Hogeschool Rotterdam

visitatiedatum: 21 september 2010

verklaart hierbij geen relaties of banden, privé noch zakelijk, te onderhouden met de hierboven genoemde opleiding(en) en instelling en zulke relaties, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve kunnen beïnvloeden, de afgelopen vijf jaar met de te beoordelen opleiding(en) en de afgelopen twee jaar met de instelling ook niet te hebben gehad. Dit geldt voor advieswerk.

Naam : de heer drs. A.J. Menkveld

Geboortedatum : 17-9-1965

Handtekening :

Datum : 1-9-2010

* Het panellid dat betrokken is bij deze kwaliteitsbeoordeling maakt deel uit van een panel dat bestaat uit minstens vier leden. De meerderheid van deze panelliden heeft geen arbeidsrelatie met NQA.

Onafhankelijkheidsverklaring lid van het auditteam

Ondergetekende,
Student-lid van het auditteam bij de kwaliteitsbeoordeling* van het opleidingsprogramma:

Ruimtelijke Ordening en Planologie,

van Hogeschool Rotterdam

visitatiedatum: 21 september 2010

verklaart hierbij geen relaties of banden, privé noch zakelijk, te onderhouden met de hierboven genoemde opleiding(en) en instelling en zulke relaties, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve kunnen beïnvloeden, de afgelopen vijf jaar met de te beoordelen opleiding(en) en de afgelopen twee jaar met de instelling ook niet te hebben gehad. Dit geldt voor advieswerk.

Naam : de heer E.J. Hermsen

Geboortedatum : 24-12-1984

Handtekening :

Datum : 01-09-2010

* Het panellid dat betrokken is bij deze kwaliteitsbeoordeling maakt deel uit van een panel dat bestaat uit minstens vier leden. De meerderheid van deze panelleden heeft geen arbeidsrelatie met NQA.

Onafhankelijkheidsverklaring lid van het auditteam

Ondergetekende,
NQA auditor / lid van het auditteam bij de kwaliteitsbeoordeling* van het opleidingsprogramma:

Ruimtelijke Ordening en Planologie,

van Hogeschool Rotterdam

visitatiedatum: 21 september 2010

verklaart hierbij geen relaties of banden, privé noch zakelijk, te onderhouden met de hierboven genoemde opleiding(en) en instelling en zulke relaties, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve kunnen beïnvloeden, de afgelopen vijf jaar met de te beoordelen opleiding(en) en de afgelopen twee jaar met de instelling ook niet te hebben gehad. Dit geldt voor advieswerk.

Naam : Mevrouw E.J. Dijkema MSc

Geboortedatum : 22 april 1984

Handtekening :

Datum : 6 augustus 2010

* Het panelid dat betrokken is bij deze kwaliteitsbeoordeling maakt deel uit van een panel dat bestaat uit minstens vier leden. De meerderheid van deze panelleden heeft geen arbeidsrelatie met NQA.

Bijlage 3 Bezoekprogramma

Tijd	Activiteit	Aanwezig
08.30 – 10.15 uur	Ontvangst, materiaalbestudering	Auditteam NQA
09.30 – 10.00 uur	Gesprek panelvoorzitters en secretarissen met instituutsdirectie	Dick Glasbergen Bert Hooijer
10.00 – 10.15 uur	Terugkoppeling uit gesprek naar panels	Auditteam NQA
10.15 – 11.00 uur	Gesprek met onderwijsmanager	Erica Boers-Gerlings
11.00 – 11.15 uur	Extra terugkoppelmogelijkheid panels	Auditteam NQA
11.15 – 12.00 uur	Gesprek met docenten	Gerard Peet Nienke van de Noordaa Jack Hoogeboom Janneska Spoelman Joop de Boer Cees van de Graaf Vincent Lo-a-Njoe Rob te Grotenhuis
12.00 – 12.15 uur	Korte rondleiding Aacademieplein	Auditteam NQA
12.15 – 13.30 uur	Lunchpauze en reis naar RDM	
13.30 – 14.00 uur	Rondleiding (hal + droogdok)	Auditteam NQA
14.00 – 14.45 uur	Gesprek met studenten	Coen Hermans Barbara Struijk Frank de Wilde Ruben Harmsen Rosanne Bijl Nick Juffermans Merwin de Miranda Kevin van Bommel
14.45 – 15.15 uur	Gesprek met lectoren Kenniscentrum TransUrban	Kees Machielse (Gebiedsontwikkeling en Transitiemanagement) Marc Verheijen (Stedelijke Infrastructuur en Mobiliteit)

15.15 – 16.00 uur	Gesprek met werkveld en alumni	<p>Werkveld: Sophie Pauwels (INICIO) Rian Peeters (Woonstad) Rob van Schijndel (dS+V) Marlies Pietermaat (RBOI) Ron van Genderen (BGSV)</p> <p>Alumni: Michael Sloot (Groenzoom) Bianca Dekker (NIROV) Saskia Wijkhuis (Bureau Wissink)</p>
16.00 – 17.00 uur	Materiaal bestuderen, intern paneloverleg	Auditteam NQA
17.00 – 17.30 uur	Tweede gesprek opleidingsmanagement, afronding	Erica Boers-Gerlings Dick Glasbergen

Bijlage 4 Bijlagen zelfevaluatie en ter inzage gelegd materiaal

1. Beleidsdocumenten op opleidings-, faculteits- en hogeschoolniveau:

- Position Paper Hogeschool Rotterdam (2008)
- Onderzoek bij de Hogeschool Rotterdam (2007)
- Over OIIO, 'vraagsturing' en de kwaliteit van praktijkgestuurd leren (2008)
- ROM boekje: Waarom werken wij met ROM? (2005)
- Onderwijsvisie IBB (2009)
- Werken aan attractief en intensief onderwijs (2008)
- Studiesucces voor iedereen - startnotitie (2009)
- Strategisch beleidsplan IBB 2008 – 2011
- Internationaliseringsbeleidsplan IBB (december 2008)
- Internationalisering Opleiding ROP(voltime) Jaarplan 2009-2010
- IBB Organisatiebeschrijving (2009)
- Jaarplan Vastgoed en huisvesting 2010Academieplein
- Alumnibeleid (2008)

2. Onderwijsbeleid en toetsbeleid:

- Opleidingsprofiel ROP (2010)
- Competenties voor de HBO-opleiding Ruimtelijke Ordening en Planologie, vastgesteld 14 mei 2003
- Jaarplan ROP 2009-2010
- Coqu-verslag 2007- 2010: van kernkwaliteiten naar competenties (update 2010)
- Opleidingsrapport Alumni-onderzoek ROP (2010)
- Internationalisering ROP (2009)
- Body of Knowledge en Skills ROP (2009)
- Opleidingsprofiel Planologie en Stedenbouw (2003)
- Competentiematrix ROP 2003 en 2007
- Opleidingsrapport Werkgeversonderzoek ROP (2010).
- Nationale studentenenquête 2010
- HBO-Monitor 2008
- Blauwdruk Curriculum ROP studiejaar 2008-2009 en Voorstel aanpassing leerplan ROP 2007-2008
- Leerplan ROP 2007-2008
- Toetsplan ROP 2008-2009 (december 2009) Infoland

3. Een representatieve selectie uit het studiemateriaal, zoals:

- Modulehandleidingen
- Stage- en afstudeer)handleidingen
- Literatuurlijst en boekenlijst + selectie van boeken (onderscheiden in verplicht en aanbevolen)
- Projectopdrachten (selectie).

4. Een representatieve set van gemaakte toetsen (inclusief beoordelingen en feedback):

- Toetsen en toetsrooster
- Opdrachten
- Portfolio's
- Stageverslagen
- Projectverslagen

5. Personeelsbeleid:

- Beleidsplan afdeling P&O 2003-2006 (2003)
- Meerjaren Strategisch Personeelsplan IBB 2009-2011 (2009)
- CV's van docenten
- Regeling gesprekscyclus Hogeschool Rotterdam (2009)
- Medewerkerstevredenheidsonderzoek IBB, EAS, CMI, P&O (2009)
- Gesprekscyclus voor medewerkers van de Hogeschool Rotterdam (2008)

6. Informatie over het interne kwaliteitszorgsysteem:

- Kwaliteitsbeleid bij de Hogeschool Rotterdam (2006)
- IBB Beleid interne Kwaliteitszorg (2008)
- Rapport Interne Audit IBB (BK, CT en ROP) (2007)
- HBO-Monitor 2008
- Verslagen BICK overleg
- Jaarplan 2009-2010
- Integratie modulemeters en docentmeter (2009)
- Medewerkerstevredenheidsonderzoek IBB, EAS, CMI, P&O (2009)
- Onderwijshandleiding ROP en WAM studiejaar 2009-2010
- Blauwdruk Curriculum ROP studiejaar 2008-2009 en 2009-2010 en 2010-2011 en Voorstel aanpassing
- Exitonderzoek Ruimtelijke Ordening en Planologie 2008-2009
- Algemene analyse module-evaluatie ROP 2008-2010 (april 2010)
- Analyse studentoverleggen december 2008 tot en met december 2009 (april 2010)
- Onderzoek minors IBB 2008 en 2009
- Jaarplan ROP 2008-2009 ROP 2009-2010, ROP 2010-2011
- Evaluatierapport SLC ROP 2008-2009
- Projectplan: Ontwikkeling en implementatie studieloopbaancoaching in 2008-2009 bij de bouwopleidingen van IBB (maart 2008)
- Rapportage ontwerpfase: Ontwikkeling en implementatie studieloopbaancoaching in 2008-2009 bij de bouwopleidingen van IBB (april 2008)
- IBB Eindrapportage project SLC bij de bouwopleidingen van IBB (november 2009).
- Besluit aanpak kwaliteit zorg bij ROP 2008
- Evaluatierapport SLC ROP studiejaar 2008-2009 (augustus 2009)
- Algemene analyse van module-evaluaties ROP (april 2010)
- Afstudeerevaluatie 2009 (mei 2010)
- Opleidingsrapport Alumni-onderzoek ROP (2010)

- Opleidingsrapport Werkgeversonderzoek ROP (2010)
- Rendementsplan ROP 2009-2010 (maart 2010) en 2008-2009 (januari 2009) en 2007-2008 (juni 2008)

7. Samenstelling en verslagen van relevante overlegorganen

- Verslagen studentenoverleg
- Verslagen curriculumcommissie
- Verslagen beroepenveldcommissie
- Verslagen opleidingscommissie
- Verslagen docentenoverleg
- Verslag overleg externe deskundigen afstuderen

8. Overzicht van externe contacten en aard van die contacten

9. Afstudeerproducten inclusief beoordelingen

[Indien aanwezig overzicht opnemen van ontvangen afstudeerwerkstukken]

10. De meest recente voorlichtingsbrochures en overig relevant voorlichtingsmateriaal

- Brochures IBB en ROP
- Diverse (voorlichtings)materialen

Bijlage 5 Domeinspecifieke referentiekader en opleidingscompetenties

Het domeinspecifieke referentiekader is te vinden op de website van de HBO-raad: www.hbo-raad.nl. Eventueel hier opnemen de profilering van de opleiding.

Domeincompetenties Bachelor of Built Environment

1. Eisen voor een ontwerp ontwikkelen
2. Een integraal ontwerp maken en verantwoorden
3. Een ontwerp specificeren
4. Het uitvoeringsproces sturen en bewaken
5. Een beheersplan implementeren

Beroepscompetenties Ruimtelijke Ordening en Planologie

1. Beleid vormen
2. Beleid implementeren
3. Adviseren
4. Ruimtelijk ontwerpen maken
5. Planologisch onderzoek uitvoeren
6. Leidinggeven aan projectteam
7. Financiële plannen berekenen en beheren
8. Multi-actorenproces ontwerpen en begeleiden
9. Communiceren met belanghebbenden
10. Plan juridisch begeleiden

Kerncompetenties ROP Rotterdam

1. Uitvoeren van planologisch onderzoek
2. Formuleren van ruimtelijk beleid
3. Uitvoeren van stedenbouwkundig onderzoek
4. Maken van een ruimtelijk plan
5. Hebben van relevante kennis en inzicht
6. Sturen en begeleiden van processen
7. Verwoorden van informatie
8. Verbeelden van informatie